

Univerzita Karlova

Husitská teologická fakulta

Minoritní sexuální orientace u osob bez přístřeší – přehledová
studie

Sexual minorities among homeless people – research study

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Jan Kaňák, Ph.D.

Autor: Mikoláš Opletal

Praha, 2020

Děkuji svému vedoucímu práce, Mgr. Janu Kaňákovi, Ph.D., za trpělivost při vedení práce a řadu smysluplných konzultací.

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci “Minoritní sexuální orientace mezi lidmi bez přístřeší – přehledová studie” vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 10.5.2020

Mikoláš Opletal

Anotace:

Práce je přehledovou studií mapující současné akademické poznatky o tématu LGBT osob bez přístřeší. Obsahuje vymezení užití terminologie, proces volby přehledové statě a kritéria zařazení textů, reflexi zjištění z procesu výběru, přehled zařazených publikací a analytické shrnutí podle tématických celků v pracích obsažených. Stat' vytváří přehled dostupné literatury s cílem sumarizovat znalosti z akademické sféry během posledních 4 let.

Annotation:

This paper is a research study compiling current academic knowledge about homelessness among LGBT people. It consists of explanation of used terms, selection of research study and conditions, upon which were the texts included in a study. It also includes reflection of choosing process, overview of included publications and analytic summary of findings sorted by topics within the researched publications. Paper creates compilation of available literature written in the last 4 years.

Klíčová slova:

LGBT, bezdomovectví, sociální práce, přehledová stat'

Keywords:

LGBT, homelessness, social work, research study

Obsah

Úvod.....	- 7 -
1. Vymezení využívané terminologie:	- 8 -
2. Volba přehledové statě a kritéria zařazení textů:	- 9 -
3. Reflexe zjištění z procesu výběru textů:	- 11 -
4. Přehled zařazených publikací	- 12 -
4.1 Deborah Coolhart, Maria T. Brown: <i>The need for safe spaces: Exploring the experiences of homeless LGBTQ youth in shelters</i>	- 12 -
4.2 Kristen A. Prock, Angie C. Kennedy: <i>Federally-funded transitional living programs and services for LGBTQ identified homeless youth: A profile in unmet need</i>	- 14 -
4.3 Kimberly A. Tyler, Colleen M. Ray: <i>Risk and protective factors for substance use among youth experiencing homelessness</i>	- 15 -
4.4 Brandon Andrew Robinson: <i>THE LAVENDER SCARE IN HOMONORMATIVE TIMES: Policing, Hyper-incarceration, and LGBTQ Youth Homelessness</i>	- 16 -
4.5 Rachel M. Schmitz, Kimberly A. Tyler: <i>'Life has actually become more clear': An examination of resilience among LGBTQ young adults</i>	- 18 -
4.6 Susan Oakley, Angie Bletsas: <i>The experiences of being a young LGBTIQ and homeless in Australia: Re-thinking policy and practice</i>	- 19 -
4.8 Nicholas Forge, Robin Hartinger-Saunders, Eric Wright, Erin Ruel: <i>Out of the System and onto the Streets: LGBTQ-Identified Youth Experiencing Homelessness with Past Child Welfare System Involvement</i>	- 22 -
4.9 Jama Shelton, Jeffrey M. Poirier, Coco Wheeler, Alex Abramovich: <i>Reversing Erasure of Youth and Young Adults Who are LGBTQ and Access Homelessness Services: Asking about Sexual Orientation, Gender Identity, and Pronouns</i>	- 23 -
4.11 Kristen Norman-Major: <i>Thinking Outside the Box: Using Multisector Approaches to Address the Wicked Problem of Homelessness Among LGBTQ Youth</i>	- 25 -
4.12 Harmony Rhoades, Joshua A. Rusow & kolektiv: <i>Homelessness, Mental Health and Suicidality Among LGBTQ Youth Accessing Crisis Services</i>	- 27 -
4.13 Rosalynd Erney, Kristen Weber: <i>Not all Children are Straight and White: Strategies for Serving Youth of Color in Out-of-Home care who Identify as LGBTQ</i>	- 27 -
4.14 Gerald P. Mallon: <i>Gay and No Place to Go, Redux</i>	- 29 -
4.15 Brandon Andrew Robinson: <i>Conditional Families and Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Queer Youth Homelessness: Gender, Sexuality, Family Instability, and Rejection</i>	- 30 -
4.16 Michelle Page: <i>Forgotten Youth: Homeless LGBT Youth of Color and the Runaway and Homeless Youth Act</i>	- 31 -
4.17 Rachel M. Schmitz, Kimberly A. Tyler: <i>LGBTQ+ Young Adults on the Street and on Campus: Identity as a Product of Social Context</i>	- 32 -

4.18 Alex Abramovich: <i>Understanding How Policy and Culture Create Oppressive Conditions for LGBTQ2S Youth in the Shelter System</i>	- 33 -
4.19 Mariann Mankowski: <i>Aging LGBT Military Service Members and Veterans</i>	- 35 -
4.20 Laura Baams, Bianca D.M. Wilson, Stephen T. Russel: <i>LGBTQ Youth in Unstable Housing and Foster Care</i>	- 36 -
4.21 Amy E. Nourie, Viktor W. Harris: <i>An Intersectional Feminist Perspective on LGBTQ Youth in Foster Care: Implications for Service Providers</i>	- 36 -
4.22 Linda Britton, Lisa Pilnik: <i>Preventing Homelessness for System-Involved Youth</i>	- 37 -
4.23 Edward McCann, Michael Brown: <i>Homelessness among youth who identify as LGBTQ+: A systematic review</i>	- 38 -
5. Analytické Shrnutí.....	- 39 -
5.1 charakterizace cílové skupiny a jejích potřeb	- 39 -
5.2 Situace cílové skupiny mimo síť sociálních služeb	- 40 -
5.3 Kořeny bezdomovectví pro LGBT osoby – náhradní rodinná péče	- 40 -
5.4 Multifaktorová diskriminace	- 40 -
5.5 Příklady dobré praxe a pozitivních dopadů na cílovou skupinu	- 41 -
Závěr	- 42 -
Seznam použité literatury:.....	- 43 -

Seznam zkratek

LGBT – Lesbian, Gay, Bisexual, Transsexual

Úvod

Má bakalářská práce se bude týkat v českém kontextu relativně málo probádaného tématu homosexuality mezi lidmi bez přístřeší.

Inspirací pro zabývání se tímto tématem pro mě byla má předchozí práce, kterou jsem vykonával v nízkoprahovém denním centru pro lidi v hmotné nouzi. Během své práce jsem pozoroval, že nezanedbatelná část klientů daného zařízení otevřeně přiznává jinou sexuální orientaci než čistě heterosexuální. Nejen to, v komunitě, která byla převážně složena z mužů nad čtyřicet let bylo toto téma relativně běžné v rámci konverzací. Vlastně jsem byl v tu chvíli upřímně překvapen z toho, že je v takové společnosti očividně možné probírat vztahová témata, i když se jedná o vztah s jiným mužem. Nekorespondovalo to s mojí osobní zkušeností, kdy jsem téma odlišné sexuální orientace a lidských práv probíral v rámci své aktivistické činnosti v kampani Jsme fér!, která usiluje o zrovnoprávnění stejnopohlavních párů před zákonem.

Má zkušenost s výše zmíněnou demografickou skupinou byla spíše negativní, vlastně jsem ji vždy považoval za nejvíce odmítavou vůči sexuálním menšinám. Tento kontrast mě zaujal natolik, že jsem toto téma chtěl probádat více. Už jen z toho důvodu, že v českém prostředí si nejsem vědom akademického textu, který by se tímto zabýval.

Má prvotní idea byla udělat kvalitativní výzkum, který by téma alespoň částečně načrtl a vytvořil nějaký základ pro budoucí obsáhlejší výzkum, který by pak měl možnost lépe si představit hypotézy a odhadnout zaměření výzkumu tak, aby měl smysl.

Během tvorby práce ale probíhala epidemie viru Covid-19, s jejímž zvládnutím se pojila široká škála omezení ohledně mezilidského kontaktu. A vzhledem k tomu, že lidé bez domova povětšinou nedisponují možností dělat videohovory a zároveň patří mezi nejohroženější skupiny, usoudil jsem po konzultaci s mým vedoucím práce, že by bylo nejen náročné, ale vlastně i neetické se o výzkum v takových podmínkách pokoušet. Způsob zpracování se tedy změnil na přehledovou stat' prací o tomto tématu píšících, zahrnující rešerši literatury a její následnou analýzu.

Zabývat se tématem celkově má perspektivou sociální práce smysl z hlediska chápání specifické situace některých klientů a klientek. Z mého pohledu je klíčové v rámci komplexní pomoci ve zlepšení něčí životní situace jeho situaci především rozumět a vnímat, že odlišná sexuální orientace je něco, co klientskou situaci silně ovlivňuje a může být i jedním z hlavních faktorů současné situace klienta či klientky. Má smysl hledět na to, jak orientace klienta či klientky zasahuje do jeho přijímání v sociálních službách, jakým způsobem je přijímán a respektován ve své komunitě a v neposlední řadě

i na to, jak ho vnímá majoritní společnost, do které by se měl být, v případě svého zájmu, schopný po dobře odvedené sociální práci začlenit.

Cílem práce je vytvořit přehledovou studii zabývající se skupinou osob bez přístřeší s minoritní sexuální orientací. V první části práce jsou vyjasněny užívané termíny. V druhé je rozebrána metodologie výběru a kritérií textů užitých v přehledové stati. V třetí části dochází k reflexi zjištění z procesu výběru textů, ve čtvrté k vytvoření přehledu zařazených publikací a jejich bližšímu rozebrání. V poslední části, s výjimkou závěru, je provedeno analytické shrnutí provedené rešerše s pojmenováním jednotlivých tematických celků.

1. Vymezení využívané terminologie:

V práci je využita řada termínů, která nemusí být v českém kontextu úplně běžná. Nejčastěji se objevuje zkratka “LGBT”, případně “LGBTQ”, kde jednotlivá písmena označující jednotlivé orientace a identity, jedná se konkrétně o “Lesbian”, “Gay”, “Bisexual” a “Transsexual”. Tyto čtyři kategorie nezahrnují celé spektrum genderových a sexuálních identit, proto se často přidává termín “Queer”, který zaštiťuje veškeré neheterosexuální orientace a veškeré genderové identity, které nejsou jen muži či ženami. Podobně se používá zkratka “LGBT+”, kde plus reprezentuje právě veškeré identity, které se do čtyř kategorií nevejdou.

Během práce jsem se setkal s nejistotou, jak minoritní orientace a genderové identity pojmenovávat tak, aby to nevyznělo urážlivě či heteronormativně. Zpočátku jsem chtěl psát o “odlišných” orientacích, což při zpětném pohledu působí heteronormativně, protože z toho významově může vyplývat, že být gay či lesba je něco odlišného, tedy že být heterosexuální je normální či přirozené. Postupně jsem se tedy přes užívání termínů jako “nemajoritní” či “neheterosexuální” dostal k termínu “minoritní”, který reflektuje, že nejběžnější orientace je heterosexuální, tedy vše ostatní je minoritní. Jsem si vědom toho, že se nejedná o optimální termín, protože do nějaké míry může termín znít tak, že minoritní zároveň znamená zvláštní, nebo divné.

Je ovšem z mého pohledu třeba balancovat korektnost textu s jeho čtivostí, proto není možné vypisovat přesnou a korektní definici. Je totiž taktéž možné například argumentovat, že to, že má muž pohlavní styk s jinými muži neznamená, že je homosexuál. Což by mě vedlo k tomu, že přesná a korektní definice by dělala kvůli své délce výsledný text nečitelný.

Proto je tedy v textu používán termín minoritní sexuální a genderová identita, přičemž se jedná o účelné zjednodušení pro potřeby této práce.

Další z termínů, který je pro pochopení práce relevantní, je termín “safe space”, neboli bezpečný prostor. Tím je myšleno prostředí, kde má jedinec nejen fyzické, ale i emoční bezpečí, tedy místo, na kterém není odsuzován a je nekriticky přijat. V českém prostředí je v řadě kontextů dle mého možné použít termín nízkoprahový, ale ve zkoumaných textech se s termínem bezpečného prostoru široce pracuje právě z hlediska vytváření vhodného prostředí pro sexuální a genderové minority, tedy považuji za vhodné se při překladu příliš nevzdalovat od doslovného významu.

2. Volba přehledové statě a kritéria zařazení textů:

V rámci vytřídění textů jsem postupoval podle řady kritérií, která udělala srovnání proveditelné. Některé z nich jsem zvolil z hlediska relevance a ukotvení práce, jiné mají ryze praktický charakter, jako například volení pouze takových zdrojů, ke kterým mám bezplatný přístup.

V této kapitole tedy konkrétně popíši parametry, skrz které jsem literaturu vybíral a zdůvodním, proč jsem takto volil.

První ohraničení se týkalo data zveřejnění studie. Volil jsem pouze takové studie, které vznikly v posledních čtyřech letech, tedy od roku 2017 dále. Toto omezení je podstatné zaprvé z hlediska možnosti saturace zdrojů, zadruhé souvisí s vyvíjejícím se pohledem společnosti na LGBT tematiku, který je blíže popsán v této kapitole. Na základě studia pramenů totiž usuzuji, že se vnímání problematiky mění od přiznání si existence jevu do mapování specifické situace a potřeb těchto lidí.

Napříč světem se pohled společnosti na sexuální minority poměrně rychle posouvá. Pro ilustraci uvedu fakt, že za posledních deset let, tedy od roku 2010 do roku 2020, se počet zemí, kde existuje institut manželství i pro stejnopohlavní páry, téměř ztrojnásobil z 10 zemí na 29¹. Dá se předpokládat, že s posilujícím právním postavením sexuálních minorit sílí i jejich sociální pozice a respektovanost.

Teoretické východisko pro formu této rešerše vychází především ze statě Mareše², která popisuje typologii přehledových statí. Podle něj smysl přehledových statí spočívá v důkladném zmapování dosud provedeného výzkumu v dané oblasti. Dle kategorií vymezených v této práci bych tuto zařadil mezi mapující přehled, o kterém autor uvádí následující:

¹ PITOŇÁK, Michal [online] 2020 [cit. 2020-5-5], dostupné z: <https://www.queergeography.cz/sexualni-obcanstvi/rovnost-manzelstvi-ve-svete/> - Queer geography je think tank pod vedením RNDr. Michala Pitoňáka, Phd.

² MAREŠ, Jiří, 2013: *Přehledové studie: Jejich typologie, funkce a způsob vytváření*, Pedagogická Orientace, Vol 23, Iss 4, Pp 427-454, ISSN: 1211-4669

“Studie, která se opírá o rozsáhlejší soubor prací na dané téma za zvolené časové období. Autor analyzuje jednotlivé výzkumné studie, třídí je, shlukuje do větších celků.”³

Druhé ohraničení souvisí s mou jazykovou vybaveností, kdy jsem schopný zpracovávat odborné texty pouze v češtině a angličtině. Všechny zpracovávané texty jsou v angličtině, což je z toho důvodu, že jsem nenašel žádný český text odpovídající ostatním výzkumným parametrům, přičemž jsem ve snaze o nalezení českých materiálů použil vyhledávací systém Univerzity Karlovy, vyhledávač Google Scholar a následně i prostý vyhledávač Google ve snaze najít i neakademické texty či články. V rámci tohoto postupu jsem nenašel žádný text, který by referoval o této podskupině v rámci osob bez přístřeší.

Dále jsem, přirozeně, volil jen takové zdroje, ke kterým jsem schopen získat přístup. Ačkoliv má totiž Univerzita Karlova přístup k velkému množství zdrojů, našel jsem přes vyhledávač Google Scholar řadu dalších zdrojů, co by ostatním parametrům odpovídaly. Tyto zdroje byly bohužel zpoplatněné. Tedy - z praktických důvodů - byl zahrnut i tento požadavek.

K vyhledávání zdrojů jsem tedy, kromě výše zvýšených specifik, použil klíčová slova “bezdomevectví”, “homosexualita” a “LGBT”.

Při použití pouze klíčových slov a časového parametru jsem našel 174 textů, z nichž bylo 159 v angličtině a 118 řadilo mezi akademická periodika. Při manuálním třídění textů se na základě duplicity řady textů snížil počet rešeršovaných textů na 64. Ve stejném kroku byly z výběru odstraněny videozáznamy.

V rámci udržování zaměření na tématu sexuálních menšin, byly vyřazeny texty referující pouze o situaci transosob. Tuto skupinu se v žádném případě nesnažím vytěsnit, naopak vnímám na základě provedené rešerše, že její situace je v řadě situací ještě složitější než pro osoby s minoritní orientací, jedná se pouze o redukci v zájmu držení úzkého zaměření práce. Po provedení této redukce zbylo ve výběru 29 textů, z nichž nebyl ke všem z důvodu technických komplikací ze strany serveru možný přístup. Ve výsledku je v rámci srovnání zpracováno 23 odborných textů, zpravidla z Amerického, Australského, či Kanadského prostředí.

³ MAREŠ, Jiří, 2013: *Přehledové studie: Jejich typologie, funkce a způsob vytváření*, Pedagogická Orientace, Vol 23, Iss 4, Pp 427-454, ISSN: 1211-4669, strana 2

3. Reflexe zjištění z procesu výběru textů:

První zásadní zjištění během vyhledávání materiálu byla silná převaha textů zabývajících se odlišnou sexuální orientací mezi mládeží bez přístřeší. Toto zjištění má hned několik vysvětlení. Dle jednoho z průzkumů prováděného v New York City se k jiné než heterosexuální orientaci hlásí 55,1% mladistvých klientů a klientek nízkoprahových denních center, v azylových domech se jedná o 26,6% podíl⁴. Je tedy pochopitelné, že takto silné zastoupení sexuálních menšin vyvolává zájem veřejnosti i akademické sféry. Na převahu textů o mládeži reaguje část prací, která za tímto účelem nabízí další zdroje zabývající se minoritní orientací u starších lidí na ulici.

Několik z těchto zdrojů jsem použil, ale většina z nich neodpovídá požadavku na časovou relevanci studie, tedy ve výsledku je i má řešerše především o mladých lidech bez přístřeší. Uvědomuji si, že se jedná o lokální specifikum výzkumů pocházejících ze Spojených států Amerických, kde je výrazně právně snazší vyhodit dítě z domu, protože ve srovnání s například státy Evropské unie zde není tak silná ochrana dítěte a např. vyživovací povinnost se podle informací Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí výrazně hůře vymáhá kvůli nedostupnosti bezplatných právních služeb.

Několik studií je věnováno právě důvodům ztráty přístřeší u mladých, tuto skutečnost tedy ještě rozvedu v dalších kapitolách. Ve Spojených státech se pohybuje okolo 2,8 milionu mladistvých bez stabilního přístřeší⁵ a nezanedbatelná část z nich se hlásí k nemajoritní sexuální orientaci⁶. Ačkoliv v České Republice čísla o sexuální orientaci lidí bez přístřeší nejsou dostupná, dá se předpokládat, že se nejedná o natolik početnou skupinu, aby to vzbuzovalo veřejný zájem či jejich orientace není s jejich sociální situací spjatá obdobně jako tomu je v USA.

Taktéž je třeba vnímat, že většina textů pochází právě ze Spojených států Amerických. Toto je určitě způsobeno omezením srovnávaných textů na anglické, ale dokážu si představit, že i to, kolik mladých bez přístřeší se ve Spojených státech hlásí k minoritní orientaci, je důvod existence velkého množství textů právě z tohoto území.

V přehledu zařazených publikací se jedná zpravidla o parafráze z daných textů, nikoliv o přímé citace. Zdrojování na konci odstavce není uvedeno z toho důvodu, že se vždy jedná o údaje z uvedené práce, je tedy zřejmé, že zdrojem je text v nadpisu podkapitoly.

⁵ BAAMS, Laura, Bianca D.M. WILSON, Stephen T. RUSSEL, 2019: *LGBTQ Youth in Unstable Housing and Foster Care, 2018*, PEDIATRICS; 143:3, ISSN: 00314005

⁶ PROCK, A. Kristen, Angie C. KENNEDY, 2017: *Federally-funded transitional living programs and services for LGBTQ identified homeless youth: A profile in unmet need*, Children and Youth Services Review, Volume 83:17-24, ISSN: 0190-7409

Názvy jednotlivých prací jsou ponechány v originále, přičemž jsou volně přeloženy v poznámkách pod čarou. K tomu je na místě dodat, že se jedná o překlady co nejvíc zachovávající originálem zamyšlené sdělení bez ambice na jakoukoliv lyričnost přeložených názvů či doslovnou přesnost. Doslovná přesnost není vždy zachována z toho důvodu, že některé z textů používají v názvu idiomy, které by při doslovném překladu nedávaly smysl.

4. Přehled zařazených publikací

Následující pojetí přehledové statě není natolik obvyklé, avšak v zájmu poskytnutí možnosti bližšího vhledu do jednotlivých studií jsem zvolil méně tradiční formu přehledové statě. Tato forma spočívá v individuálním rozebrání hlavních zjištění či argumentů, které zkoumané texty předkládají a vytváří možnost pro kohokoliv, kdo by chtěl o tématu získat rychlý přehled, prostudovat shrnutí buď jednotlivých studií, nebo analytického shrnutí provedného v další kapitole. Analytické shrnutí poskytuje skutečně výstižný, stručný kompilát, zatímco tato kapitola skrz bližší rozebrání textu nabízí možnost seznámení s jednotlivými pracemi a jejich individuálními přínosy do chápání tématu.

4.1 Deborah Coolhart, Maria T. Brown: The need for safe spaces: Exploring the experiences of homeless LGBTQ youth in shelters⁷

Jedna ze studií⁸ je kvalitativního charakteru z pohledu dvou výzkumnic, které se obě identifikují jako neheterosexuální ženy. Výzkum ve svém úvodu reaguje na to, že dostupné provedené výzkumy byly buď čistě mapovacího, kvantitativního charakteru, nebo že pracovali pouze s LGBT mládeží docházející do denních center či pobývajících v přechodném sociálním bydlení, tedy nebraly plně v potaz například lidi bez přístřeší, kteří chodí jenom do nouzových nocleháren, přechodně pobývají u přátel, nebo žijí ve squatu či v jiném improvizovaném přístřešku.

Kromě výpovědí klientů sociálních služeb studie mapuje i zkušenosti zaměstnanců sociálních služeb, kteří mají zkušenosti s prací s LGBT mládeží.

Studie popisuje například problematické téma genderové segregace, v rámci kterého byli muži s homosexuální orientací umístováni do pobytových zařízení společně se ženami. To bylo, dle jejich výpovědí, velmi nepříjemné pro obě strany, například i z toho důvodu, že daní klienti sociálních

⁷ Potřeba bezpečných prostor: Zkoumání zkušeností LGBT mladistvých v přístřešcích.

⁸ COOLHART, Debora, Maria T. BROWN, 2017: *The need for safe spaces: Exploring the experiences of homeless LGBTQ youth in shelters*, Children and Youth Services Review, 82:230-238, ISSN: 0190-7409

služeb vlastně nechtěli, aby jejich osobnost byla takto definována jejich sexualitou a pokud byli v takto zvláštní kategorii, byla to pro všechny náhle stěžejní záležitost.

Další negativní zkušenost, kterou klienti popisují, je s fundamentálně věřícími zaměstnanci sociálních zařízení. Pracovník centra pro ohrožené mladé lidi s neheterosexuální orientací popisoval výpovědi svých klientů a klientek, kterým byla pomoc v některých centrech podmiňována tím, aby si klekli a litovali svých hříchů.

Jeden z klientů popisoval nepříjemné zkušenosti s respektováním jeho orientace ze strany pracovnice centra, která po zjištění, že byl z domu vyhozen na základě své orientace potvrdila, že ona s ním v tomto ohledu nesouhlasí taky, a že ačkoliv mu služby budou poskytnuty, ale nebudou s jeho orientací souhlasit a podporovat ji.

Z vyjádření pracovníka, který se situací LGBT mládeže v sociálních zařízeních zabývá, vyplývá, že ačkoliv zařízení jako takové diskriminaci nepodporují, tak zároveň nejsou schopna předcházet tomu, aby jejich zaměstnanci jednali vůči klientům diskriminačně na základě svého osobního přesvědčení.

Dalším faktorem je, že opakované špatné zkušenosti části uživatelů a uživatelky mohou vést k tomu, že klienti a klientky tají před zařízením svoji sexuální orientaci z obavy, aby jim nebyla odepřena služba, či aby nečelili posměchu či diskriminaci. A jakkoliv si řada z nich nepřeje, aby jejich orientace byla to hlavní z jejich osobnosti, úplně ji zamlčovat je zase opačný extrém, který opět narušuje potřebu bezpečného prostoru, kde mohou být sami sebou.

Klienti a klientky ve svých výpovědích popisují i násilí a šikanu ze strany ostatních klientů, kterému z jejich pohledu nebylo adekvátně bráněno, na základě čehož se rozhodovali opouštět azylová zařízení a vyhledávat místa k žití mimo sociální služby, kde pro ně nebyl bezpečný prostor.

Bezpečný prostor jako takový je stěžejní téma celé práce, podle níž je hledání bezpečného prostoru prioritou pro práci s LGBT lidmi. Ústřední téma je právě o prioritách a potřebách této skupiny, kde dominuje touha po přijetí a možnosti být sami sebou v zařízeních, která ač se snaží být nízkoprahová, jim tuto možnost neposkytují.

Velmi pozitivní zkušenost popisují klienti v souvislosti s LGBTQ centrem pro mládež. Toto poradenské centrum je pro ně mostem k dalším, třeba pobytovým, službám, stejně tak místem, kde mohou své problémy spojené s přijetím v sociálních službách sdílet a odkud mohou čerpat zkušenosti a tipy, jak takové situace řešit.

Klienti se nadále vyjadřují ve prospěch toho, aby byl v sociálních službách někdo, kdo LGBTQ problematice rozumí, kdo třeba do takové kategorie sám spadá, či je proškolen/a v chápání potřeb této skupiny. K tomu je relevantní dodat vyjádření jednoho z pracovníků starajícího se o proškolení zaměstnanců a zaměstnankyň v sociálních službách, který dodal, že školení poskytována sice jsou,

ale řada z nich na jejich základě zkrátka nejedná. Nemusí se tedy jednat o potíže se vzděláním, ale s ideologizovaným pohledem na svět.

Celkem pochopitelně se mezi zkoumanými uživateli sociálních služeb ozývaly hlasy, pro které by nejlepší bylo mít pobytovou službu zaměřenou či vyhrazenou pro LGBT mládež, která by pro ně byla skutečně autentickým bezpečným prostorem.

4.2 Kristen A. Prock, Angie C. Kennedy: Federally-funded transitional living programs and services for LGBTQ identified homeless youth: A profile in unmet need⁹

Tato práce¹⁰ kvantitativně srovnává azylové domy pro mládež se službami specificky nastavenými pro LGBT mládež a těmi, které takové služby neposkytují. Nabízí ale také shrnutí dat z předešlých, starších výzkumů, aby obhájila, proč je tolik třeba se této skupině individuálně věnovat. V práci se píše o psychickém stavu heterosexuální mládeže oproti LGBT mládeži, například závažnými depresivními trpí 41% LGBT mládeže oproti 28% mládeže heterosexuální, posttraumatickou stresovou poruchou 47% oproti 33% a sebevražednými myšlenkami 77% oproti 53%. Práce dále uvádí, že neheterosexuální mládež má vyšší šanci stát se obětí sexuálního zneužití, uchýlit se k prostituci, či spadnout do drogové závislosti.

Tyto zvýšené potřeby se i podle tohoto textu setkaly spíše s diskriminačním přístupem ze strany služeb. Je popisována praktika, kdy v pobytových zařízeních musely LGBT osoby nosit rozlišující oranžové oblečení či jim byly rovnou odmítány služby, pokud trans osoby odmítaly nosit oblečení v souladu s jejich "vrozovým" genderem. Opakuje se myšlenka, že stačí jedna natolik špatná zkušenost, aby mladí nadále sociální služby vůbec nevyhledávali a raději zkusili přežít na vlastní pěst. Proto je hlavním tématem mapování právě této zkušenosti se službou. Konkrétně se zaměřuje na to, které ze 124 mapovaných služeb nabízejí služby specializované na práci s LGBT mládeží. Z průzkumu vyšlo, že tyto služby nabízí 43% služeb, přičemž v případě těchto služeb se nejčastěji jednalo o podpůrné skupiny (66%) či individuální terapii (50%), například genderově neutrální hygienické zázemí uvedlo 33% z těchto organizací.

Pro kontext je třeba doplnit, že organizace, které specializované služby neposkytují mají téměř zpravidla celkově nižší rozsah nabízených služeb, tedy se nedá ukazovat na to, že by cíleně

⁹ Dočasné ubytovací programy a služby financované federální vládou, sloužící LGBTQ mladistvým. Přehled neuspokojených potřeb.

¹⁰ PROCK, A. Kristen, Angie C. KENNEDY, 2017: *Federally-funded transitional living programs and services for LGBTQ identified homeless youth: A profile in unmet need*, Children and Youth Services Review, Volume 83:17-24, ISSN: 0190-7409

neposkytovali LGBTQ specializované služby, spíš mají obecně méně prostředků či iniciativy svou nabídku pomoci rozšiřovat. Také je dobré zmínit, že azylové domy v některých amerických státech musí genderovou segregaci, která je, jak bylo rozebráno, často problematická pro trans osoby, prosazovat a vyžadovat, protože je to tak nařízeno státem, který zařízení dotuje či přímo zřizuje. Tedy nemusí se jednat o volbu těchto služeb, ale o příkaz shora.

Výzkum dále konstatuje, že pokrytí specializovanými službami je hustší v oblastech a státech, které jsou považovány za liberálnější, tedy více přijímající pro neheterosexuální osoby.

4.3 Kimberly A. Tyler, Colleen M. Ray: Risk and protective factors for substance use among youth experiencing homelessness¹¹

Dalším z rizik, kterým lidé na ulici čelí, je drogová a alkoholová závislost. To není nijak překvapivé. Tato studie¹² mapuje hrozby závislosti u mládeže s tím, že sexualita jedince je jedním z měřených faktorů tohoto kvantitativního výzkumu. Zpočátku rekapituluje data z roku 2017, podle kterých je 700.000 dětí mezi 13-17 lety a dalších 3.500.000 mladistvých mezi 18-24 lety alespoň jednou ročně v situaci, kdy nemají kde bydlet.

Z těchto mladistvých se ve Spojených státech 89% potýká s celoživotním užíváním¹³ alkoholu, 77% s celoživotním užíváním marihuany a 48% s celoživotním užíváním metamfetaminu, přičemž mezi neheterosexuální mládeží je toto zastoupení ještě vyšší.

K těmto nelichotivým číslům text doplňuje, že okolo pětiny mladých na ulici se někdy musela uchýlit k prostituci, jež je dalším rizikovým faktorem pro vznik závislosti na návykových látkách. Kombinace těchto faktorů přispívá ke snížení šance svoji sociální situaci zlepšit a tedy k větší šanci strávit na ulici celý život.

Studie dále rozebírá rizikové a ochranné faktory, které určují šanci, že osoba bez přístřeší propadne návykovým látkám.

Mezi primární rizikové faktory patří traumata z dětství. Až 50% mladistvých na ulici uvádí zkušenost s fyzickým týráním, čísla ohledně sexuálního zneužívání se pohybují mezi 34% a 47%, přičemž děti s minoritní sexuální orientací jsou podle starších výzkumů v tomto ohledu vystaveny většímu riziku. Další klíčový primární faktor je závislost rodiče na návykových látkách. V tomto ohledu není zmapováno, jestli jsou děti s odlišnou orientací ve vyšším ohrožení než ostatní děti.

¹¹ Rizikové a ochranné faktory ohledně návykových látek mezi mladistvými bez přístřeší.

¹² TYLER, A. Kimberly, Colleen M. RAY, 2019: *Risk and protective factors for substance use among youth experiencing homelessness*, CHILDREN AND YOUTH SERVICES REVIEW; Volume 107, ISSN: 01907409

¹³ Life-time prevalence

Mezi primárními ochrannými faktory zcela jasně vyčnívá dohled rodiče nad dítětem a komunikace mezi rodičem a dítětem. Je celkem zřejmé, že oboustranná funkční rodinná komunikace předchází riziku vzniku dětského traumatu, domácího násilí či zneužívání. Zdravý vztah buduje odolnost mladistvého proti rizikovému chování, ovšem předešlé výzkumy ukazovaly na to, že typ a míra podpory se liší podle genderu a sexuální orientace mladistvého.

Mezi sekundární rizikové faktory počítá studie již dříve zmíněnou prostituci, také ale sexuální zneužívání, obojí z toho je mezi neheterosexuální mládeží častější. Dalším rizikem je delší pobyt na ulici, platí, že čím ranější věk odchodu na ulici, tím vyšší šance vybudování závislosti na návykové látce. Neopomenutelným faktorem je také depresivita a další duševní problémy. Výzkum argumentuje, že LGBT mládež má vyšší tendenci neobracet se na sociální služby kvůli obavě či přímo zkušeností s diskriminací, na základě čehož jsou ve větší materiální nouzi, kvůli které se následně uchylují k prostituci. U té existuje korelace se zvýšeným užíváním návykových látek.

Co se sekundárních ochranných faktorů týče, studie uvádí, že taková data neexistují, poněvadž nejsou zpracována ani pro mladé lidi na ulici všeobecně a ochranné faktory mladých lidí, kteří mají kde bydlet, se použít nedají, protože jejich životní situace a možnosti jsou zkrátka neporovnatelné. Na základě výše zanalyzovaných faktorů přichází výzkum s hypotézou, že sexuální orientace je relevantním faktorem při vyhodnocování rizik upadnutí do drogové závislosti a mladí s jinou než heterosexuální orientací budou častěji závislí.

Studie následně potvrzuje za pomoci čerstvě získaných dat, že LGBT mladí jsou častěji obětí sexuálního zneužití, které je následně navázáno na vyšší šanci uchýlit se k prostituci. Neheterosexuální mladí lidé jsou tedy, mimo jiných znevýhodnění, podle této studie i rizikovější skupinou pro pád do spirály končící u drogové závislosti.

4.4 Brandon Andrew Robinson: THE LAVENDER SCARE IN HOMONORMATIVE TIMES: Policing, Hyperincarceration, and LGBTQ Youth Homelessness¹⁴

Hlavním zaměřením této studie¹⁵ je věznění menšinových skupin, konkrétně se zaměřuje na lidi s odlišnou orientací a jejich perzekuci americkým systémem. Uvádí, že u neheterosexuálních Američanů je až třikrát častější uvěznění. Mezi mládeží se v tuto chvíli 15% vězněných hlásí k LGBT.

¹⁴ "The lavender scare" v homonormativních časech. Aktivita policie, přílišné věznění a LGBTQ mladiství bez přístřeší. Termín "Lavender scare" odkazuje na historický odpor a perzekuce autorit vůči LGBT lidem v USA datovanou ke konci 40. let 20. století.

¹⁵ ROBINSON, Andrew Brandon, 2020: *THE LAVENDER SCARE IN HOMONORMATIVE TIMES: Policing, Hyperincarceration, and LGBTQ Youth Homelessness*, Gender and Society, 34;2; p210-p232, ISSN: 08912432

Studie konstatuje, že se pozornost velmi upíná na etnickou diskriminaci vedoucí ke zvýšenému množství lidí s jinou barvou pleti než bílou ve věznicích, ovšem málo výzkumu se zaměřuje na to, že jeden z faktorů, který může vést k uvěznění je právě orientace jedince.

Jedná se o kvalitativní výzkum snažící se zachytit individuální pohledy těchto zranitelných osob v kontextu zkušeností s uvězněním, či s policejními autoritami jako takovými.

Studie se odkazuje na data z roku 2011 při konstatování, že ačkoliv LGBT lidé nepáchají zvýšené množství kriminální činnosti, jsou častěji trestáni. Toto je zdůvodňováno nedůvěrou vůči “nenormálně” působícím lidem ze strany policie, která následně takové lidi častěji kontroluje a zaměřuje se na ně, skrz což zase dochází k nedůvěře těchto lidí vůči policii a autoritám jako takovým. Termín, který je již v názvu práce a se kterým text často pracuje, homonormativita, reprezentuje integraci LGBT lidí do většinové společnosti tak, aby si zachovali svou sexualitu, ale jinak zapadli do americké představy spořádané rodiny. Tomuto jevu je vyčítáno, že nevnímá a stále nerespektuje kulturu sexuálních menšin, ale jenom si vybírá nejpříjemnější působící části této minority a stále nerespektuje ostatní.

Kvalitativní výzkum provádí rozhovory s několika desítkami mladých LGBT lidí. Tito lidé opakovaně zmiňují nepřiměřeně tvrdé chování policejních složek vůči jejich osobám. Opakovaným tématem je nerespektování jejich genderové identity, kdy jsou například lesbické ženy posílány do mužských cel i přes opakované protesty. Stejně jako předchozí průzkumy zmiňují diskriminaci a násilí vůči LGBT osobám v sociálních zařízeních ze strany ostatních klientů, tak výpovědi vězňů zde popisují srovnatelné násilí ze strany ostatních vězňů. Toto násilí je podle nich často podporováno tím, že státní složky nerespektují jejich genderovou identitu, či jejich sexualitu spojují s genderovou identitou, čímž je umísťují do prostorů mezi spoluvězně či spoluvězenkyně, pro které jsou automaticky divní a z logiky věci nezapadají.

V některých amerických věznicích začala jako prevence těchto případů fungovat vymezená sekce pro LGBT osoby, která je oddělena od ostatních částí věznice. Tuto iniciativu někteří z tázaných podporují, avšak někteří z dotázaných kontruují tím, že byli do této sekce umístěni proti své vůli, i když chtěli být v hlavní části. Činěno tak bylo z obavy hlídacích složek ve věznici, aby homosexuální vězni či vězenkyně nenavazovali sexuální vztahy s ostatními vězňůmi. Což souvisí v práci často zmiňovanému “přesexualizování” neheterosexuálních osob, tedy usuzování, že pokud se muži líbí muži, pokouší se neustále o pohlavní styk s muži.

Mimo věznice LGBT osoby zmiňují časté obtěžování ze strany policie, která má představu, že LGBT lidé nabízejí sexuální služby a i když se tak neděje, jsou legitimováni i pokud jsou jen sami venku a vypadají nestandardně. Ačkoliv skutečně existuje korelace mezi sexualitou a uchylováním se k

prostituci, je pochopitelně nevhodné usuzovat na základě toho, že všichni LGBT lidé na ulici se prostituuji.

Poslední téma zmiňované průzkumem má souvislost s azylovými domy a nízkoprahovými denními centry, kde je zakázáno, aby spolu klienti a klientky provozovali sexuální vztahy. Respondenti opakují svůj pocit, že i v takových případech je stejnopohlavním vztahům věnována výrazně vyšší pozornost. To souvisí s používanými termíny “overpolicing” a “underpolicing”, kterými je v tomto kontextu míněno, že heterosexuálním lidem je promíjeno více přestupků a naopak LGBT lidé jsou často více a tvrději stíháni za přestupky, které by ostatním prošly bez většího povšimnutí.

Po provedení výzkumu zformuluje tento akademický text argument, podle kterého posilující práva stejnopohlavních párů vytvářejí mylný dojem zlepšující se situace pro LGBT komunitu, avšak individuální předsudky mezi příslušníky a příslušnicemi policejních sborů a personálu věznic vedou k jejich vyšší represí, čímž může vznikat falešný dojem, že jejich kriminalita je vyšší a že jsou to lidé, co dělají problémy. Studie také uvádí, že prováděla výzkum pouze mezi lidmi na ulici, takže se nedá s jistotou říci, jestli jde o téma, které řeší pouze obzvlášť zranitelní členové LGBT komunity žijící na ulici, nebo má zvýšená policejní kontrola a přísnost dopad i na neheterosexuální Američany žijící ve stabilním bydlení.

4.5 Rachel M. Schmitz, Kimberly A. Tyler: ‘Life has actually become more clear’: An examination of resilience among LGBTQ young adults¹⁶

Tato kvalitativní studie¹⁷ se snaží nabídnout pozitivnější náhled na život mladých LGBT lidí z toho úhlu pohledu, že jejich znevýhodnění v životě jim ve výsledku pomáhají budovat odolnost a umožňuje jim prožívat život s vědomím vlastních dovedností a hodnoty.

Text srovnává zkušenosti mladých LGBT lidí, kteří studují univerzitu s těmi, kteří jsou bez přístřeší ve snaze získat co nejrozmanitější náhled a pozorovat rozdíly mezi poměrně značně odlišnými sociálními situacemi, které mají společné sociální stigma.

Výzkum pracuje se schopností mladých lidí vybudovat si obranné mechanismy a metody, jak zvládat náročné situace. Při hledání této odolnosti uvádí studující na univerzitě svoji genderovou či sexuální identitu jako častý zdroj svého sebepřijetí a umístění se do vztahu se společností. Naopak lidé na ulici

¹⁶ “Život vlastně začal být o dost jasnější”: Průzkum odolnosti mezi LGBTQ mladistvými

¹⁷ SCHMITZ, M. Rachel, Kimberly A. TYLER, 2019: ‘Life has actually become more clear’: An examination of resilience among LGBTQ young adults, *SEXUALITIES*; 22; 4; p710-p733, ISSN: 13634607

vnímají jako primární zdroj své odolnosti právě svoji sociální situaci a výzvy, se kterými se museli popasovat v rámci svého bezdomovectví.

Jedním z pozitivních aspektů, který je uveden je schopnost mladých s minoritní orientací budovat silnější a pevnější mezilidské vazby. Text rozvíjí argument, podle kterého mohou LGBT mladí nacházet společná témata a sdílet zkušenost odmítnutí, která jim pomáhá se zaprvé chovat více přijímajícím způsobem k ostatním a zároveň vyhledávat pochopení a přijetí od ostatních. Navíc sdílená negativní zkušenost může být klíčovým spojujícím prvkem pro nejen tuto minoritní skupinu. Někteří z respondentů uváděli mezi zdroje své odolnosti také své životní zkušenosti s odmítnutím jejich genderové či sexuální identity, skrze které si mohli vytřídit své blízké, kterým na nich skutečně záleží. Na druhou stranu v souvislosti s tímto tříděním uvádí někteří z nich větší osamělost, poněvadž pro lidi na ulici může být náročnější nacházet nové sociální kruhy a budovat nová přátelství. Mladí s minoritní orientací dále zmiňují zvýšenou tendenci se angažovat a osobně vystupovat v boji proti diskriminaci a předsudkům. Opakuje se pohled že skrze vlastní zkušenost s odmítnutím si dokážou lépe představit odmítnutí u ostatních, mají tendenci nesoudit cizí životní zkušenost a více vnímají strukturální nerovnosti způsobující sociální nespravedlnost.

Odolnost získaná skrz konflikt je jeden z dalších možných podpěrných bodů. Mladí lidé popisují, jak jim přiznání si vlastní identity pomohlo i v případech, že jejich blízcí zareagovali velmi negativně a například je i vyhodili z domu na ulici. Popisují, jak pro ně bylo ve výsledku lepší být sami sebou i ve zhoršené situaci, kterou ale znali a byli na ni připraveni oproti svému dosavadnímu životu, kde museli i před svými nejbližšími skrývat sami sebe.

Práce tedy shrnuje hrdost jako hlavní podpěrný zdroj pro LGBT mladistvé. Hrdost ve smyslu přijetí sebe se vším všudy, schopností obhájit svoji identitu a ustát její odmítnutí.

4.6 Susan Oakley, Angie Bletsas: The experiences of being a young LGBTIQ and homeless in Australia: Re-thinking policy and practice¹⁸

Tato práce¹⁹ nepochází z prostředí USA, nýbrž z Austrálie a zároveň splňuje ostatní výzkumná kritéria.

Pro začátek práce uvádí nejčastější příčiny bezdomovectví v Austrálii, kterými jsou: Problémy s duševním zdravím, špatné fyzické zdraví, drogová závislost, fyzické či emocionální násilí, sexuální zneužívání, umístění do dětského ústavního zařízení a násilí v rodině.

¹⁸ Zkušenost být mladistvý LGBTIQ bez přístřeší v Austrálii: Zamyšlení nad změnou v nastavení a praxi.

¹⁹ OAKLEY, Susan, Angie BLETSAS, 2018: *The experiences of being a young LGBTIQ and homeless in Australia: Re-thinking policy and practice*, JOURNAL OF SOCIOLOGY; 54; 3; p381-p395, ISSN: 14407833

Pro kontext australského bezdomovectví je dále uvedeno, že podle výzkumu z roku 2011 je evidováno 105.000 lidí bez stabilního přístřeší. Není známo, kolik z nich má minoritní sexuální orientaci, avšak očekává se, že zastoupení této minority je mezi lidmi bez přístřeší vyšší než ve zbytku populace.

Jedná se o kvalitativní výzkum, který se raději než sehnat přesná čísla směřuje s tím, že zná jen hypotetické odhady a raději se pokouší popsat konkrétní individuální zkušenosti této ohrožené skupiny. Stojí za zmínku, že narozdíl od řady dalších výzkumů popsaných v této práci se tento text nezaměřuje pouze na mladistvé, ale snaží se zaměřit na všechny bez věkového rozlišení. Zároveň ale konstatuje, že mladých lidí, kteří jsou otevření se svou identitou je více než starších, navíc celá bezdomovecká populace v Austrálii je z 60% složena z lidí pod 35 let.

Zkušenosti s ocitnutím se bez přístřeší jsou podobné jako v případě USA, ať už byla minoritní orientace jedince důvodem pro jeho vyhození z domu, nebo se jednalo o jiný důvod, který mohl ale s jeho sexualitou souviset, například dlouhodobé nepochopení si s rodinou či neřešené duševní problémy a traumata.

Také v této lokalitě se LGBT lidé bez domova setkávají s šikanou a diskriminací v sociálních službách, která pro ně může být důvodem tyto služby nadále neužívat. Zmiňují například i předsudečné chování zaměstnanců, kteří jim nechťeli dávat oblečení, které podle nich neodpovídalo jejich genderové identitě.

S čím jsem se v textu setkal až kontextu australských sociálních služeb jsou stížnosti na generační neshody v sociálních zařízeních, kdy starší lidé na ulici nerespektují a přímo odmítají identitu LGBT osob, což může vést k násilí a šikaně v takových zařízeních.

Řada z dotazovaných popisuje, že byli a stále jsou častou obětí fyzického napadení, přičemž tyto zkušenosti datují již ke svému studiu na střední škole a zmiňují jejich pokračování i na pracovištích, na kterých zkoušeli být.

Transsexuální mladí lidé popisují nepřijetí jejich identity i ze strany zdravotnického personálu, kdy jim například při prohlídkách i akutních hospitalizacích říkali podle jejich genderové identity před tranzicí.

Velmi pozitivní zkušenosti dotázaní zmiňují v souvislosti se specializovanými LGBT programy a prostory. Zmiňují, že jim velmi pomohlo mít prostor, kde mohou být sami sebou a nemusejí svou osobnost skrývat. Jeden z respondentů explicitně zmiňuje, že jen v takových centrech se může vyjadřovat a gestikulovat tak, jak to cítí, protože když se takovým způsobem vyjadřuje na veřejnosti, je mu nadáváno do "buzen" a vyhrožováno fyzickým násilím.

S těmito programy a sdílejšími kruhy je ale údajně zároveň spojována obava z násilí vůči takovým setkáním. Jeden z respondentů sdílí zkušenost, kdy museli tajit časy svých sezení, protože ve čtvrti, kde žijou je velké riziko, že by se takové sezení mohlo stát terčem fyzického útoku.

Součástí průzkumu byly i rozhovory se zaměstnanci sociálních služeb, zjišťující jejich zkušenosti s LGBT lidmi bez přístřeší. Ti popisují jako největší problém svoji vlastní kapacitu. Poněvadž obzvláště v menších městech není často dostatečná kapacita pro pokrytí základních potřeb všech lidí na ulici, tedy zcela není kapacita na granty a projekty specializovanou péčí zajišťující, veškeré podpůrné aktivity musí tedy z většiny být iniciativa sociálních pracovníků a pracovníc z denních center a azylových domů. Tito zároveň poznamenávají, že jsou si vědomi ztížené situace pro LGBT osoby bez přístřeší, ale vzhledem k tomu, že jim nejsou schopni zařídit odpovídající kvalitu služeb, je pro ně často lepší spoléhat se na své okolí a zkoušet si poradit na vlastní pěst.

4.7 Richard Gregory Johnson, Mario Antonio Rivera, Nancy Lobez: A Public Ethics Approach Focused on the Lives of Diverse LGBTQ Homeless Youth²⁰

Cílem tohoto výzkumu²¹ je zaměřit se komplexně na privilegia a znevýhodňující faktory v životě jedince, ať už se jedná o etnicitu, národnost, genderovou, sexuální identitu či kombinaci zmíněného. Přerámovává problém tak, že dosažení spravedlivého systému je odpovědnost státu a tedy existence diskriminace je jeho selháním, které by měl řešit.

Práce rozebírá perzekuci menšinových skupin policejními složkami. Klade rovnítko mezi etnickou diskriminací podloženou například výrazně častějšími úmrtími při setkání s policií u lidí s jinou barvou kůže než bílou a diskriminací vůči lidem s minoritní genderovou či sexuální identitou. Do této kategorie taktéž přidává lidi s duševním onemocněním.

Spojuje všechny z hlediska většinové společnosti znevýhodňující faktory do označení skupiny, která je systémově perzekuována a soustředí se na zmapování kombinací a specifik jednotlivých diskriminačních faktorů.

U LGBT komunity vyzdvihává text rychlý posun v právech a možnostech stejnopohlavních párů, avšak do kontrastu varuje před homonormativitou, tedy před utvářením představy LGBT člověka jako bílého, vzdělaného, materiálně zajištěného a slušného člověka. Tímto podle práce americká kultura volí jen pro ní přípustnou verzi LGBT lidí a cíleně ignoruje a vylučuje ty ostatní, ať už se

²⁰ Přístup skrz veřejnou etiku zaměřený na životy rozličných LGBTQ mladistvých bez přístřeší.

²¹ JOHNSON, Richard Gregory, Mario Antonio RIVERA, Nancy LOBEZ, 2018: *A Public Ethics Approach Focused on the Lives of Diverse LGBTQ Homeless Youth*, Public Integrity, Vol. 20 Issue 6, p611-624, ISSN: 1099-9922

jedná o trans osoby, bisexuální osoby či třeba homosexuální osoby tmavší barvy pleti nebo hispánského původu.

Práce má agitační charakter a pojmenovává shody mezi diskriminací vůči všem minoritním skupinám. Vyzývá k respektování identity, rozlišování kulturních kořenů a rasy ve smyslu fyzických atributů a apeluje k unifikaci a koordinaci požadavků diskriminovaných skupin u nichž věří, že má systémová nespravedlnost stejný původ.

4.8 Nicholas Forge, Robin Hartinger-Saunders, Eric Wright, Erin Ruel: Out of the System and onto the Streets: LGBTQ-Identified Youth Experiencing Homelessness with Past Child Welfare System Involvement²²

Tento text²³ dále zužuje zkoumanou skupinu lidí bez domova na LGBT osoby, které jsou na ulici a zároveň mají zkušenost s nějakou z forem náhradního rodičovství, ať už se jedná o ústavní výchovu či pěstounskou péči.

Studie pro příklad uvádí, že v roce 2015 dospělo v ústavních výchovných zařízeních 21.000 mladých lidí, kteří vzhledem k nedostupnosti přechodného bydlení museli nadále jednat nezávisle na státní podpoře. Tento fakt doplňuje údaji o tom, že u LGBT mládeže je šance obnovit vazby se svojí rodinou a napojit se na tuto síť podpory o poznání nižší než u jejich heterosexuálních protějšků.

K podpoření svého argumentu se dále odkazuje na čísla z let 2011 a 2012, podle kterých je sexuální nebo genderová identita nejčastější příčinou bezdomovectví u lidí s minoritní orientací. U mladých pocházejících z ústavních zařízení patří mezi nejčastější příčiny zkušenost s fyzickým týráním, duševní onemocnění a traumata a kriminální činnost mladistvých. Není jasné, jestli u LGBT lidí, kteří pocházejí zároveň z ústavní výchovy budou důvody následného bezdomovectví rozdílné.

Ačkoliv ale není jasně doložitelná spojitost mezi minoritní orientací v ústavním zařízení a následným bezdomovectvím, studie argumentuje propojením mezi bezdomovectvím a týráním a zneužíváním v dětství, což doplňuje poznatkem, že LGBT mladí jsou obětí sexuálního zneužívání v ústavních zařízeních 3,8 krát častěji než heterosexuální mladiství, také jsou o 20% častěji obětí fyzického týrání.

Výzkum opět mapuje všechna rizika, kterým LGBT lidé bez přístřeší čelí častěji. Zmiňuje nucenou prostituci, drogovou závislost, suicidalitu a sebepoškozování, vše jako dopady traumatických zkušeností z dětství a obavu či osobní zkušenost s diskriminací v sociálních službách.

²² Ze systému rovnou na ulici: LGBTQ mladistvý zažívající bezdomovectví, kteří mají zkušenost se státní náhradní rodinnou výchovou.

²³ FORGE, Nicholas & Kolektiv, 2018: *Out of the System and onto the Streets: LGBTQ-Identified Youth Experiencing Homelessness with Past Child Welfare System Involvement*, Child Welfare; Vol. 96 Issue 2, p47-74, ISSN: 00094021

Výzkum je proveden kvantitativní metodou a specificky se zaměřuje na zkušenosti lidí bez přístřeší, kteří byli v dětství v pěstounské nebo ústavní péči.

Z respondentů se 70% procent hlásí k heterosexuální orientaci a 30% k minoritní, čímž začíná být poněkud atakován v této práci používaný termín minoritní sexuální orientace. Z výzkumu vychází očekávané závěry při srovnávání heterosexuální a minoritně sexuálně orientované mládeže, ve všech měřených hodnotách, jako je nucená prostituce, drogová závislost a zkušenost s fyzickým nebo sexuálním násilím. Podobné výsledky naopak uvádí výzkum o zdrojů podpory mladistvých, kde jsou nejčastějším zdrojem podpory přátelé, z 66% procent u LGBT mládeže a z 59% u heterosexuální mládeže. Tyto čísla se vyrovnávají u uvádění rodiny jako svého zdroje podpory, kde ji uvádí 57% heterosexuálních a 47% minoritně orientovaných mladých. Respondenti měli možnost uvést více možností, proto čísla přesahují 100%.

Největší rozdíly nachází výzkum v etnicitě respondentů. Argumentuje zkoumanými důvody umístění mladistvých do ústavní či pěstounské péče. 65% respondentů totiž uvedlo černou barvu pleti, 17% se označilo za etnické míšence, bílou barvu pleti uvedlo jen 6% dotázaných, což je ve státě Georgia, kde průzkum probíhal, zcela nereprezentativní ve srovnání s celkovým etnickým zastoupení ve státě. Text utváří spojení mezi zvýšeným množstvím vězněných osob černé barvy pleti a zvýšeným množstvím dětí černé barvy pleti v ústavních zařízeních, ze kterých se následně stávají dospělí bez přístřeší. Popisuje skrz tato čísla kruh chudoby a bezdomovectví u etnických minorit a podtrhuje obzvláštní zranitelnost mládeže, u které je kombinován faktor etnické, národnosti a genderové či sexuální diskriminace.

4.9 Jama Shelton, Jeffrey M. Poirier, Coco Wheeler, Alex Abramovich: Reversing Erasure of Youth and Young Adults Who are LGBTQ and Access Homelessness Services: Asking about Sexual Orientation, Gender Identity, and Pronouns²⁴

Tato práce²⁵ otevírá otázku oslovování sexuálních a genderových minorit v sociálních zařízeních. V češtině toto téma není až tak relevantní, ale v angličtině se u genderových minorit dá rozlišovat větší množství rodů než jen mužský a ženský (střední rod se v češtině, věřím, pro dospělé lidi nepoužívá), což vede k otázce, jakým způsobem preference jedince ohledně jeho identity reflektovat v nízkoprahových službách. Text porovnává představy LGBT lidí, kterých se týká s jejich identitou

²⁴Odmazání LGBT mladistvých užívajících bezdomovecké služby: Otázky na sexuální orientaci, genderovou identitu a zájmena.

²⁵ SHELTON, Jama & Kolektiv, 2018: *Reversing Erasure of Youth and Young Adults Who are LGBTQ and Access Homelessness Services: Asking about Sexual Orientation, Gender Identity, and Pronouns*, Child Welfare; Vol. 96 Issue 2, p1-28, ISSN: 00094021

spojené specifické oslovování. Objevují se argumenty pro i proti. Ačkoliv by totiž takové opatření pomohlo některým s pocitem přijetí v sociálních zařízeních, někteří nechtějí svoji identitu tolik řešit a vystupovat skrz svou identitu z davu a vlastně chtějí jen mít přístup k sociální službě.

Studie popisuje proces mazání osob nezapadajících do binárního rozdělení genderové identity skrz rozdělování klientů pouze na muže a ženy, tedy ignorování dalších možností, stejný proces je údajně v některých zařízeních aplikován i na klienty a klientky s minoritní orientací, kdy jejich sexualita není zohledněna při sběru informací v rámci užívání dané služby. Studie se snaží přijít s metodami "odmazání" v takových zařízeních tak, aby to co nejvíce vyhovovalo cílové skupině uživatelů služeb. Ti v kvalitativním výzkumu reflektovali své pocity z dotazů služby na jejich gender či sexuální orientaci.

Kromě pozitivních pocitů z ujištění, že do služby patří a jsou vítáni zmiňovali i obavy z takových dotazů, protože mají vědomosti či přímo zkušenosti ohledně možné diskriminace ve službách vůči LGBT osobám a jsou tedy zvyklí svou identitu držet v tajnosti. A i pokud by neměli obavu z odmítnutí služeb, někteří z respondentů nechtěli zvláštní pozornost ani kategorii kvůli své identitě. Dotazovaní navrhovali, že by jim nejvíce vyhovovala možnost slovně vyjádřit svou identitu místo zaškrtování kategorií, zmiňovali i pocit, že pokud by služba nabízela takovou možnost, měli by v ní důvěru, že respektuje celé spektrum možností a nemusí se obávat odmítnutí.

Majorita z dotazovaných se vyjádřila tak, že by ocenili, aby se jich při vstupu do kontraktu se sociální službou zaměstnanci zeptali na identitu a preferovaná zájmena při oslovování a vyrovnané jsou preference ohledně času dotazu mezi příchodem do služby a po seznámení se se službou. Stojí podle mého ale zároveň za zmínku, že výzkum probíhal za účasti 32 respondentů, jeho výsledky se tedy nedají brát jako dostatečně vypovídající o celé komunitě LGBT lidí bez přístřeší.

4.10 Jama Shelton, Jonah DeChants & kolektiv: Homelessness and Housing Experiences among LGBTQ Young Adults in Seven U.S. Cities²⁶

Jedná se o komplexní kvantitativní výzkum²⁷ zaměřený na aktualizaci dostupných dat o sexuálních a genderových minoritách mezi americkými lidmi bez přístřeší a také o vytvoření komplexního přehledu v rámci mapování situace v sedmi různých městech.

²⁶ Bezdomovectví a zkušenosti s bydlením mezi LGBTQ mladistvými v sedmi městech ve Spojených státech.

²⁷ SHELTON, Jama & Kolektiv, 2018: *Homelessness and Housing Experiences among LGBTQ Young Adults in Seven U.S. Cities*, *Cityscape: A Journal of Policy Development and Research*, 20(3):9-34, ISSN: 1936007X

V první sekci se výzkum ptá respondentů na důvod ztráty stabilního bydlení. U respondentů, kteří jsou tedy všichni součástí LGBT komunity, ze tří čtvrtin dominuje zkušenost s vyhozením z domu povětšinou ze strany vlastní rodiny. Což v kombinaci se zjištěním, že průměrný věk se pohybuje okolo 17 let vytváří viditelný prostor na otázky ohledně zajištění péče o mladistvé a práv dítěte v USA. Častým motivem byla také ztráta bydlení po přestěhování se do nového města. Průzkum představuje hypotézu, podle které se LGBT mladí přesouvají do větších měst ve snaze najít více přijímající a inkluzivní prostředí, ale může se stát, že se jim nepodaří v novém prostoru začít znovu, na základě čehož končí na ulici.

Průzkum znovu vyzvedává etnickou otázku, z dat totiž mimo jiné vyplývá, že pro osoby hispánského původu či černé barvy pleti je o poznání náročnější dostat se z ulice. Což je jeden z faktorů generující tmavého člověka s minoritní orientací jako typickou osobu bez přístřeší v USA.

V kontextu dříve zmíněného stěhování se do velkých měst je třeba zmínit, že i to může být jeden z faktorů vysokého zastoupení LGBT osob mezi lidmi bez domova. Většina výzkumů totiž pochází z velkoměst, nebo středně velkých měst o statisícových velikostech. Je možné, že se LGBT lidé bez domova shlukují ve větších městech právě kvůli lepší šanci na přijetí. Ale opět je důležité zmínit, že se jedná pouze o hypotézu.

4.11 Kristen Norman-Major: Thinking Outside the Box: Using Multisector Approaches to Address the Wicked Problem of Homelessness Among LGBTQ Youth²⁸

Následující studie²⁹ bere na vědomí předchozí studie v ohledu vysokého zastoupení LGBT osob v bezdomovecké komunitě a jejich ztíženou sociální situaci a častou zkušenost s diskriminací ze strany policejních složek a sociálních služeb. Jejím cílem je pokusit se navrhnout možné postupy pro zlepšení situace těchto lidí. Už v úvodu deklaruje, že pro takové zlepšení je třeba společného zapojení soukromého, státního a neziskového sektoru.

Text nadále vysvětluje termín "Wicked problems", který se začal objevovat v sedmdesátých letech a ve zkratce popisuje složitost řešení komplexních sociálních otázek ve srovnání s přírodními vědami. Sociální otázky neznají pravdu a chybu, ale každé řešení sebou přináší spoustu dopadů, přičemž řada z nich se nedá odhadnout předem. Pak také, že každý problém je unikátní, tedy není možné mít jasné

²⁸ Používání nových náhledů na situaci: Použití mezisektorového přístupu při řešení složitého problému bezdomovectví mezi mladistvými s LGBTQ identitou.

²⁹ NORMAN-MAJOR, Kirsten, 2018: *Thinking Outside the Box: Using Multisector Approaches to Address the Wicked Problem of Homelessness Among LGBTQ Youth*, Public Integrity, Vol. 20 Issue 6, p546-557, ISSN: 1099-9922

definovaný postup. V neposlední řadě je ještě podstatné zmínit, že odpovědnost za každé rozhodnutí nesou lidé, co ho navrhli, tedy ani pro ně není žádoucí jít do rizika.

Text vyzdvihuje mezisektorovou koordinaci. Uvádí, že všechny tři sektory mohou spoluprací něčím přispět. Soukromý sektor zdroji, neziskový zkušenostmi a přesvědčením a státní schopností měnit podmínky.

Dále pak analyzuje potřeby, které LGBT komunita lidí na ulici považuje za nejzásadnější. V tomto pořadí se jedná o ubytovací potřeby, vzdělávací služby, služby podporující hledání zaměstnání, rodinné služby, LGBT služby zahrnující terapie ale i vzdělávání pro zaměstnance sociálních center, LGBT kulturu podporující služby pracující i na tvorbách komunit mezi všemi lidmi bez přístřeší a nakonec právní zastání a tvorbu kampaní pro veřejnost osvětlující problém a možná řešení. Nakonec text ukazuje příklady dobré praxe, některé z nichž budou uvedeny i v této práci. První zmíněný příklad je "Zebra Coalition", což je kooperace v rámci zdravotnického, státního a neziskového sektoru ve střední Floridě vytvářející síť krizové linky, nízkoprahových center, vzdělávacích služeb a psychiatrických konzultačních center pro LGBT osoby v nouzi. Do této kooperace jsou zapojené i církve.

"Avenues for homeless Youth" je síť služeb v Minnesotě, která neslouží pouze LGBT lidem bez domova. Je si ale vědoma jejich situace a díky spolupráci s širokou veřejností vznikl program umožňující obyvatelům přihlásit se do programu, v rámci kterého mohou ubytovat mladého člověka bez přístřeší s minoritní orientací. Rodiny předtím prochází vzdělávacím kurzem a následně jim je k dispozici podpora ze strany sociálního pracovníka či pracovnice.

Ve shrnutí práce konstatuje, že ačkoliv je možné skrz kooperaci na úrovni jednotlivých států dosáhnout řady úspěchu při řešení problému, řešení komplikuje fakt, že vláda v minulosti odmítla začlenit LGBT mládež bez přístřeší jako zvláště ohroženou skupinu vyžadující speciální pomoc ze strany státu a nadále vydává na ohroženou mládež jen velmi malou část svých zdrojů. Tedy ačkoliv iniciativa jednotlivých guvernérů má svůj smysl a na příkladech lze ukázat, že dílčí úspěchy jsou možné, bez podpory centrální vlády je nepravděpodobné, že by se zlepšila situace na úrovni celých Spojených států.

4.12 *Harmony Rhoades, Joshua A. Rusow & kolektiv: Homelessness, Mental Health and Suicidality Among LGBTQ Youth Accessing Crisis Services*³⁰

Tento text³¹ aktualizuje data ohledně LGBT bezdomovecké mládeže a jejího duševního zdraví. Vzhledem k tomu, že v této práci je většina zmíněných čísel již popsána, doplním jenom čísla, která situaci dokreslují a dosud zmíněna nebyla. Jedná se o kvantitativní průzkum, jehož předmětem nejsou pouze lidé bez domova. Text zmiňuje, že podle odhadů je mezi 30-45% mladých lidí s minoritní orientací či genderovou identitou bez přístřeší. Dále do detailu mapuje jejich psychický stav.

Mezi velmi znepokojivé se dá zařadit údaj, že 54% ze zkoumané LGBT populace pobývajících na ulici už má za sebou alespoň jeden pokus o sebevraždu a 15% na sebevraždu ve chvíli průzkumu pomýšlelo. 62% ze zkoumaných osob na ulici bylo na základě své orientace zavrhnuto rodiči, přičemž 31% z nich svou identitu před rodinou tají. Je tedy téměř pravidlem, že LGBT osoby na ulici, které řekly rodině o své identitě, se setkaly s odmítnutím.

4.13 *Rosalynd Erney, Kristen Weber: Not all Children are Straight and White: Strategies for Serving Youth of Color in Out-of-Home care who Identify as LGBTQ*³²

Tento text³³ reflektuje ztíženou situaci etnických, sexuálních a genderových minorit ve Spojených státech, rozebírá situaci menšin v náhradní rodičovské péči, sbírá zkušenosti od mladých z takových zařízení a snaží se posbírat od nich návrhy na zlepšení jejich podmínek.

Ačkoliv se text týká spíše náhradní rodičovské péče než bezdomovectví jako takového, existuje poměrně silná konexe mezi náhradní péčí a následným bezdomovectvím, na základě čehož dává smysl práci do přehledu zahrnout, bezdomovectví mladistvých totiž velmi často začíná již v těchto zařízeních.

Jedná se o kvalitativní výzkum s cílovou skupinou LGBT mladých, kteří mají zkušenost s náhradní

³⁰ Bezdomovectví, duševní zdraví a sebevražednost mezi LGBTQ mladistvými navštěvující krizová centra.

³¹ RHOADES, Harmony & Kolektiv, 2018: *Homelessness, Mental Health and Suicidality Among LGBTQ Youth Accessing Crisis Services*, Child Psychiatry & Human Development, 49(4):643-651, ISSN: 0009-398X, 1573-3327

³² Ne všechny děti jsou heterosexuální a bílé: Strategie pro pomoc LGBT mladistvým příslušníkům etnických minorit v bezdomoveckých službách.

³³ ERNEY, Rosalyn, Kristen WEBER, 2018: *Not all Children are Straight and White: Strategies for Serving Youth of Color in Out-of-Home care who Identify as LGBTQ*, Child Welfare, Vol. 96 Issue 2, p151-177, ISSN: 00094021

rodinnou výchovou, ať už pěstounskou, či ústavní. Rozhovory mapují zkušenosti respondentů a respondentek s náhradní péčí a zároveň se ptají na jejich konkrétní návrhy na řešení problémů, se kterými se v náhradní rodičovské péči setkali. Je vhodné podtrhnout, že se jedná o kvalitativní výzkum o přibližně padesáti dotázanými, tedy nejde jeho výsledky generalizovat, jedná se spíše o podněty k diskusi a hledání zkušeností z první ruky.

První z výsledků zdůrazňuje potřebu bezpečí a přijetí. Většina dotázaných uvádí, že byli na základě své identity cílem verbální či fyzické agrese a byli tvrdě postihováni za to, když na ní reagovali a bránili se. Mluví o přání mít takovou náhradní péči, která by byla seznámená s jejich identitou, uznávala jí a umožňovala jim jí dále prozkoumávat, dalo by se říct nacházet vlastní kořeny. Opakovaně uvádějí, že na základě posměšků na základě své etnicity následně tajili svou orientaci, aby nedali svému prostředí další důvod k ústrku. Jeden z dotázaných konkrétně uvádí, že mu jeho pěstoun řekl, že pokud by byl gay, tak ho zabije. Na základě svých obav spal tázaný několik let s kuchyňským nožem pod polštářem kvůli obavě o svůj život.

V návaznosti na toto téma se u řady dotázaných objevuje zkušenost s komerčním sexuálním zneužíváním. Zmiňují zkušenost, kdy jim byly nabízeny výhody a na jejich situaci značné finanční prostředky, stejně tak jako přijetí výměnou za sexuální služby a tvorby pornografických materiálů. Svou roli v tom hraje i pocit kontroly a přijetí, který mladí s minoritní orientací popisovali, najednou totiž nemuseli nic skrývat a na první pohled měli dost prostředků na to, aby zvládli rozhodovat o vlastním životě a následky takového zneužívání si uvědomili až o řadu let později.

Kromě možnosti rozvíjet a prozkoumávat svou identitu si dotázaní přáli i možnost navštěvovat taková místa, která by pro ně byla bezpečná. Bezpečné prostory, kde by se za svou identitu nemuseli stydět a mohli o ní otevřeně mluvit, za účelem ujištění se, že s nimi není nic špatně. Také v této souvislosti postrádali možnost se vzdělávat ohledně sexuality a vztahů, což je vzdělání, které se jim dle jejich výpovědí nedostalo a neměli tedy představu, co je zdravý vztah nebo co znamená, když se ve svém těle necítí dobře.

Jeden z popisovaných problémů se týká také volnočasových aktivit. Dotazovaní uvádějí, že na základě jejich orientace jim byla upírána účast v řadě společných aktivit či zájmů, kterým se chtěli věnovat. To u nich podtrhovalo pocit odlišnosti od jejich vrstevníků.

Dotazovaní ze své zkušenosti taktéž komentovali nedostupnost adekvátní psychologické a psychiatrické péče. Komentovali, že když už se k nějaké péči dostali, péče byla zaměřená hlavně na symptomy jejich problémů a ne na jejich zdroj. Studie se odkazuje na předchozí průzkumy, podle kterých jsou LGBT mladí obzvláště ohroženou skupinou co se týká duševního zdraví v konstatování, že právě nedostatečná péče může traumata a duševní problémy katalyzovat.

Poslední obtíž vnímali dotázaní při přechodu do dospělosti, kdy se řada z nich pokoušela znovu propojit se svojí původní rodinou, od které byla oddělena například na základě nástupu do výkonu trestu rodiče či jeho nedostatečnými kompetencemi při výchově. Při návratu se setkávali s odmítnutím na základě své identity. Dále měli problém se sháněním práce či v pokračování ve vzdělávání se a tedy přecházeli z náhradní péče rovnou do života bez přístřeší.

Na řešení těchto problémů by se podle doporučení zasažených mohli podílet následující kroky: Vytváření bezpečných prostorů, zapojování mladistvých s minoritní orientací do společných aktivit a umožnění jim se seberealizovat, zajištění dostatečné psychologické a psychiatrické péče, zaměření se na organizace zneužívající mladistvé v sexbyznysu a jejich perzekuce, edukace mladistvých ohledně vztahů a sexuality, pracovat na vzdělávání pracovníků a pracovníc v náhradní rodinné péči v oblasti minoritních problémů a potřeb, zaměřit se také na jejich předsudky a podporovat otevřený individuální přístup, zajištění následné péče při hledání vzdělání, zaměstnání či při snahách o obnovení kontaktu s rodinnými příslušníky.

4.14 Gerald P. Mallon: *Gay and No Place to Go, Redux*³⁴

Jedná se o autorovu reakci³⁵ na jeho článek, který publikoval v roce 1992, právě o LGBT menšině mezi lidmi bez přístřeší. V něm autor hodnotí, jak se společnost a tématika posunula za 26 let, což je rozdíl mezi daty vydání jednotlivých článků.

Autor v něm popisuje své zkušenosti jako autora jednoho z prvních článků zabývajících se homosexualitou u ohrožených skupin. Tehdy psal článek o gay osobách z toho důvodu, že lesbická, bisexuální ani další orientace nebyly ve společenské diskusi téměř zmiňovány, stejně tak transsexualita. Autor vzpomíná, jak byl kolegy z akademie varován, aby o "těch gay věcech" nepsal, že mu to zkaží akademickou kariéru. On tomu místo toho zasvětil celé své doktorské studium a podílel se na tvorbě dalších textů mapujících toto téma.

Text je spíše poděkování než studie, autor vyjmenovává sbírky a články, které pomohly zviditelnit problematiku LGBT mládeže na amerických ulicích a děkuje jejich autorům a autorkám, že z nepodstatného problému udělali záležitost celostátní strategie a důležitosti.

³⁴ Gay a nemít kam jít, oživení

³⁵ MALLON, P. Gerald 2018: *Gay and No Place to Go, Redux*, Child Welfare; Vol. 96 Issue 2, p4-p12, ISSN: 00094021

4.15 Brandon Andrew Robinson: *Conditional Families and Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Queer Youth Homelessness: Gender, Sexuality, Family Instability, and Rejection*³⁶

Skrze kvalitativní výzkum³⁷ zjišťuje autor spojitost mezi chudobou, nestabilitou rodiny a odmítání mladých LGBT lidí. Odkazuje se na data, podle kterých jsou bílé, finančně zajištěné rodiny tolerantnější vůči minoritní orientaci či genderu svých dětí.

Kontrast, který dotázaní vyzdvihují se týká přijetí ze strany zajištěných, bílých rodičů, ke kterým se jako etnické menšiny dostali v rámci náhradní rodinné péče. Tito rodiče o nich měli určitě představy. Jak by měli vystupovat, chovat se a žít svůj život. Pro děti pocházející z chudších poměrů bylo náročné začít přijímat jiné životní hodnoty za své vlastní. Jejich sexualita se následně na vzájemném vztahu projevila v tom smyslu, že rodičům přišla představa, že nejsou heterosexuální, nepřijatelná a nepřáli si, aby navazovali jiné vztahy, než heterosexuální. Splněním těchto podmínek podmiňovali funkčnost rodiny, čímž vytvářeli atmosféru podmíněné lásky, skrz což nutí LGBT mladistvé, aby skrývali či upravovali svou identitu v zájmu harmonických vztahů v rodině.

Podmíněná láska se projevuje nepřekvapivě u méně zajištěných rodin. Jedna z dotázaných, trans žena, uvedla, že vyrůstala pouze s otcem, který při projevení její identity reagoval tak, že “raději zabije jeho a pak sebe, protože to je lepší než mít za syna buzeranta”, na základě čehož respondentka utekla z domova ke svému strýci a tetě, kteří byli pastory a když z jejího deníku zjistili o její identitě, podmiňovali její setrvání tím, “že tyhle věci nebude dělat”, na základě čehož přišla v sedmnácti letech i o tuto část svého rodinného zázemí. Tyto zkušenosti studie spojuje s výzkumy z roku 2005 a 2012 ohledně maskulinity a úspěchu v rodičovství, kdy je pro řadu mužů součástí úspěchu ve výchově vychovat maskulinního a heterosexuálního potomka. V tomto případě stojí za zmínku, že respondentka neřešila svou sexualitu, nýbrž genderovou identitu, ve vnímání společnosti jsou tato témata často spojena do jednoho.

Druhé téma, které se v příběhu respondentky objevuje je silné náboženské přesvědčení příbuzných, na základě kterého ji odmítli. Text konstatuje s odkazem na studii z roku 2012, že i náboženské přesvědčení může být častým zdrojem opovržení vůči lidem s minoritní genderovou či sexuální identitou.

Několik dotázaných spojuje špatnou sociální situaci jejich rodiny s jejich následným odmítnutím a

³⁶ Podmínečné rodiny a LGBTQ bezdomovectví: Gender, sexualita, rodinná nestabilita a odmítnutí.

³⁷ ROBINSON, Andrew Brandon, 2018: *Conditional Families and Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Queer Youth Homelessness: Gender, Sexuality, Family Instability, and Rejection*, JOURNAL OF MARRIAGE AND FAMILY, 80; 2; p383-p396, ISSN: 00222445

vyhozením z domova. Popisovali, jak jejich rodina byla konfliktní ještě předtím, než se dotazovaní projeví, ať už kvůli špatné finanční situaci, alkoholismu či užívání drog. Jejich projevení se vnímali jako další problém a důvod ke sporům a násilí. Nějakou z forem domácího násilí zmínilo 26 ze 40 respondentů.

Gender rodiče podle řady dotázaných a podle odkazovaných studií taktéž hraje roli. Text popisuje, jak dotazovaným mužům či trans ženám dávali otcové posměšné přezdívky zdůrazňující, že jim přijdou slabí, či "zženštilí" a jejich heterosexuálnost a vlastní představu mužství vyžadovali ve snaze o seberealizaci skrz potomka. Několik dotázaných z rozvedených rodin uvádí, že z matčiny strany se jim dostalo lepšího přijetí jejich identity.

Studie tedy mapuje, s jakými podmínkami a zkušenostmi mohou LGBT mladí vstupovat do dospělého života a uvádí, že společenská nerovnost a chudoba pomáhají vytvářet takové prostředí, ve kterém mladí lidé s minoritní orientací či sexualitou vstupují do života s již vytvořeným pocitem odlišnosti a častou zkušeností s tvrdým odmítnutím jejich identity, kterou jejich dospělý život jen umocňuje.

4.16 Michelle Page: Forgotten Youth: Homeless LGBT Youth of Color and the Runaway and Homeless Youth Act³⁸

Akademický text³⁹ v úvodu popisuje situaci bezdomovectví mladistvých s minoritní sexuální orientací, jeho zaměřením je však Runaway and Homeless Youth Act⁴⁰, což je federální strategie pro řešení bezdomovectví mladistvých, jejíž první verze vychází z roku 1974 a pokrývá kromě sociálních služeb například i návazné programy pro mladistvé propuštěné z vězení tak, aby neskončili rovnou na ulici. Studie se zabývá faktem, že tento plán nereflektuje potřeby LGBT mladistvých a vytváří spekulace, v čem by pro tuto početnou skupinu mohl být inkluzivnější.

Text konstatuje, že ve srovnání se svými heterosexuálními protějšky mají LGBT mladí výrazně větší potřebu lékařské péče, ať už jde o větší zastoupení traumat a duševních onemocnění mezi nimi, nebo častější přenos sexuálně přenosných chorob vlivem mimo jiné vyšší inklinace k podmínkami vynucené prostituci.

Článek argumentuje ve prospěch následujících úprav pro tento státní plán: Zahrnout do úpravy poznámku o existenci obzvláště zranitelných jedinců v cílové skupině, reflektující ztíženou situaci

³⁸ Zapomenutá mládež: LGBTQ mladiství zástupci etnických minorit a "runaway and homeless act" (odkazuje na konkrétní plán, jak řešit mladistvé utíkající z domova a žijící na ulici)

³⁹ PAGE, Michelle, 2017: *Forgotten Youth: Homeless LGBT Youth of Color and the Runaway and Homeless Youth*, Northwestern Journal of Law & Social Policy; Vol. 12 Issue 2, p17-45, ISSN: 15572447

⁴⁰ Volně přeložitelné jako Program pro mladistvé na útěku z domova a na ulici.

etnických, genderových a sexuálních menšin. Podmínit státní podporu programu pouze v takovém případě, kdy bude program mít metodiku práce s obzvláště zranitelnými jedinci. Dále zajistit vzdělávání pro pracující v těchto profesích v oblasti respektu a citlivosti k identitě ostatních, ať už se jedná o zdravotnický či sociální personál. Poté vytvořit vlastní metodiku pro práci s LGBT a etnicky minoritní mládeží, obzvláště v oblasti zajištění bydlení a poradenských služeb.

V článku je rozveden argument, proč by byla zmíněná opatření třeba, v čem se projevuje znevýhodněnost minoritních skupin a v čem by úprava federálních zákonů pomohla s jejich řešením. Uvádí, že jak federální zákony, tak zákony jednotlivých států mají ohledně bezdomovectví velmi široký záběr a nevěnují specifickou pozornost jednotlivým podskupinám. Článek vznáší argument, že antidiskriminační zákony v tomto případě nestojí na straně genderových a sexuálních menšin, protože zákony nereflektují možnost diskriminace na základě sexuální orientace a není možné tuto diskriminaci řešit v rámci opatření proti genderové diskriminaci.

Jedná se z velké části o text reagující na současnou legislativu v USA, tedy nejsem schopný v této práci vhodně popsat některé z poznatků v práci uvedených, poněvadž práce je zařazena do sociální práce, nikoliv do práva, tedy autorovy znalosti nestačí na pochopení části argumentů, které práce uvádí.

4.17 Rachel M. Schmitz, Kimberly A. Tyler: LGBTQ+ Young Adults on the Street and on Campus: Identity as a Product of Social Context⁴¹

Jako zkoumaný prvek této kvalitativní studie⁴² figurují mladí lidé s minoritní orientací či sexualitou, přičemž se opět objevuje porovnání mladých lidí studujících na vysoké škole s těmi, co jsou bez přístřeší.

Výsledky průzkumu ukazují na propojenost sociálního statusu s možnostmi vyjádřit svoji identitu a dále ji prozkoumávat. Ti z dotázaných, kteří studují na vysoké se o svém prostředí vyjadřují jako vodiči k rozvoji jejich identity. Naopak ti, kteří jsou na ulici, popisovali značné strukturální bariéry, podmínky a situace, za nichž by pro ně bylo i existenčně ohrožující svoji identitu projevovat. Tedy pro ně jejich identita je spíše překážkou, která jim snižuje šance na zlepšení jejich sociální situace. Studující popisovali zkušenosti, ze kterých vyplývá, že univerzitní prostředí jim umožnilo napravit křivdy, kterými si na základě své identity prošli v dětství. Popisují pozitivní přístup svých vyučujících a možnost akademických diskusí o sexualitě a genderu jako cestu k vybudování si vlastní hrdosti. A

⁴¹ LGBTQ+ mladiství na ulici a univerzitách: Identita jako produkt sociálního prostředí.

⁴² SCHMITZ, M. Rachel, Kimberly A. TYLER, 2018: *LGBTQ+ Young Adults on the Street and on Campus: Identity as a Product of Social Context*, JOURNAL OF HOMOSEXUALITY; 65; 2; p197-p223, ISSN: 00918369

ačkoliv všechny zkušenosti nejsou pozitivní a studující si musí svou identitu často obhajovat, mluví dotázaní o tom, jak jim možnost vystupovat a obhajovat se v otevřeném prostředí utvořila možnost stát se vzorem pro ostatní LGBT mladé, co se sebestprijetím ještě bojovali.

U těch dotázaných, kteří jsou bez přístřeší, jejich potřebu objevovat vlastní identitu přebíjí materiální nedostatek a ohrožení spojená s bezdomovectvím. Jejich nepříznivá situace v nich vytváří potřebu svou identitu tajit v obavě svého okolí či sociálních služeb, na kterých jsou často zcela existenčně závislí. Další problém, co popisují, je ztížení možností najít romantický vztah. U bisexuálních dotázaných se objevuje motiv držení se partnerství s opačným pohlavím třeba i z důvodu hledání garancí pro své dítě, kvůli kterým se nechtějí dostat do jakkoliv znevýhodněné pozice.

Zároveň ale text popisuje tvorbu LGBT komunit v rámci bezdomoveckých podmínek. Lidé, kteří sdílí stejnou historii s odmítnutím a křivdou se scházejí dohromady a svépomocně sdílejí své pocity a zkušenosti, skrz což se mohou ubezpečovat ve svých identitách a přijetí vytvářet alespoň mezi sebou. I přes tyto komunity je ale podle dotázaných klíčové znát sociální služby, které je pro jejich identitu neodsuzují, naopak jí přijímají a reflektují ztíženou situaci, kterou na základě níž mají. Podle toho mohou tyto služby nabízet programy a profesionální pomoc LGBT lidem na ulici na základě jejich unikátních potřeb.

4.18 Alex Abramovich: Understanding How Policy and Culture Create Oppressive Conditions for LGBTQ2S Youth in the Shelter System⁴³

Tato studie⁴⁴ pochází z území Kanady, tedy může nabídnout o něco odlišný pohled na LGBT osoby mezi lidmi bez přístřeší.

Už v počátku studii přiznává velmi limitní množství dat ohledně zastoupení sexuálních a genderových minorit. Odkazuje se na výzkum z roku 2001, podle kterého se zastoupení těchto minorit mezi lidmi bez přístřeší pohybuje mezi 25-40%, čímž se dá odhadovat částečná přejímatelnost čísel z USA, ovšem nedá se na ně spoléhat.

Text při svém popisu azylových domů a dalších ubytovacích služeb popisují striktní dělení na mužskou a ženskou část, neumožňující možnost projevu své identity pro často zastoupené nebinárně⁴⁵ identifikované mladistvé či cílené neuznávání jejich identity skrz jejich přidělování do

⁴³ Chápání jak nastavení pravidel a kultura vytváří utlačující podmínky pro LGBTQ2S mladistvé v bezdomoveckých ubytovacích službách.

⁴⁴ ABRAMOVICH, Alex: *Understanding How Policy and Culture Create Oppressive Conditions for LGBTQ2S Youth in the Shelter System*, Journal of Homosexuality; 2017, Vol. 64 Issue 11, p1484-1501, ISSN: 00918369

⁴⁵ Tedy že sebe nevnímají ani jako muže, ani jako ženu.

prostor odpovídajících jejich občanskému průkazu bez ohledu na to, že se může jednat i o trans osoby po dokončené tranzici, tedy o osoby, které ani tělesně neodpovídají zařazení, které je jim vnučováno. I další negativní zkušenosti LGBT mladistvých ze sociálních služeb popsané ve studiích pocházejících z USA se opakují i v Kanadském kontextu.

Text ale kritizuje přejímání zkušeností ze Spojených států jako jedinou formu získávání informací o menšinových problémech mezi lidmi bez přístřeší. Reflektuje, že ačkoliv bylo toto téma v Kanadě již před dvěma dekádami označeno za zásadní problém, nedějí se žádné velké kroky směřující k potlačování ztížených podmínek pro LGBT mladistvé.

Jedná se o kvalitativní průzkum prováděný mezi zaměstnanci a zaměstnankyněmi v sociálních službách a klienty či klientkami těchto služeb ve městě Toronto.

Z výsledků vychází zkušenosti s normalizovaným verbálním násilím vůči sexuálním a genderovým minoritám, které jsou způsobené absencí vzdělávání zaměstnanců a zaměstnankyň sociálních služeb, kteří nevědí, jak s LGBT mládeží pracovat a nereflektují jejich potřeby. Dotazovaní z ulice mluví o tom, že je pro ně jednodušší spát zdrogovaní na ulici než se obávat homofobie či transfobie v sociálních zařízeních, čímž opakují trend ze Spojených států, kdy LGBT lidé bez přístřeší raději nevyužívají sociální služby, čímž prohlubují své sociální vyloučení.

Rezonující téma je silná byrokratická zatíženost Kanadských služeb, která často vede k tomu, že pracovníci nemají prostor na tvoření individuálních vhodných podmínek třeba i proto, že v zařízeních existují striktní, městem nařízená pravidla, která jsou už ale mnoho let neaktualizována, čímž jsou pravidla překážkou v boji proti diskriminaci. Dalším tématem je, že městem řízené zařízení mají podle respondentů lepší podmínky než městem pouze dotované, kde často chybí základní povědomí o jejich potřebách.

K tomu doplňují, že zařízení mimo Toronto, se kterými mají zkušenosti, často odkazují LGBT mladistvé právě na služby ve městě s tím, že tam jim pomohou lépe, čímž mohou vytvářet odtržení ohrožených osob od jejich původního zázemí.

Text ve shrnutí volá po existenci specializovaných služeb na řešení LGBT tematiky mezi lidmi bez domova a vidí v nich alespoň částečně možnost zlepšení jejich situace.

4.19 Mariann Mankowski: *Aging LGBT Military Service Members and Veterans*⁴⁶

Jedna z mála prací⁴⁷ z výběru, která se nezabývá mládeží, se naopak zaobírá tematikou stárnoucích lidí s minoritní orientací či sexualitou a se zkušeností se službou v armádě. Zaměřuje se konkrétně na veterány a veteránky starší 65 let, u kterých uvádí předchozí službu v armádě jako další ze znevýhodňujících faktorů, přičemž se odkazuje na celostátní průzkumy, podle kterých uvádí LGBT osoby se zkušeností se službou v armádě vyšší míru sexuálního obtěžování a útoků než ostatní lidé na ulici. Také uvádějí vyšší míru dlouhodobé nezaměstnanosti oproti všeobecné LGBT populaci. Text krátce shrnuje nedávnou historii služby LGBT osob v americké armádě, kdy se v devadesátých letech změnil zákaz služby na postup přezdívaný "neptat se, neříkat", čímž sice formálně dostaly sexuální minority možnost v armádě sloužit, na druhou stranu pořád mohou být trestány za "projevy v rozporu s dobrými mravy a pořádkem", který se dá vykládat i jako možnost perzekuce sexuálních menšin v armádě. Na základě toho svou orientaci sexuální menšiny během služby tají ve strachu z útlatku. Problém přichází, když jako vysloužilí členové armády hledají ve stáří podporu od sociálních služeb zaměřených na pomoc veteránům. I v takových službách totiž mohou z hlediska přijetí v kolektivu svoji orientaci tajit, čímž si odpírají přístup k službám, které by jako zvláště ohrožená skupina potřebovali.

Specifický faktor pro lidi se zkušenostmi se službou v armádě jsou častější posttraumatické stresové poruchy či deprese, ohledně kterých potřebují profesionální podporu. Tuto jim v ideálním případě poskytují sociální služby, ale právě výše zmíněná obava z navštěvování na armádu napojených sociálních služeb je často uvrhává do situace, kdy nemají nikoho, kdo by rozuměl jejich specifické situace, tedy někoho znalého v LGBT tématice i v péči o veterány, protože může být výzva najít takovou organizaci a takového pracovníka či pracovníci.

Článek dále uvádí, že v armádě jsou oproti běžné populaci výrazně více zastoupené ženy s lesbickou či bisexuální orientací, dále se dostává k genderovému aspektu stárnutí veteránů a veteránek, v rámci čehož na základě analýzy způsobu vytváření sociálních vazeb a četnosti užívání sociálních služeb označuje homosexuální muže za nejzranitelnější skupinu.

⁴⁶ Stárnoucí LGBT osoby v armádě sloužící, či vysloužilé.

⁴⁷ MANKOWSKI, Mariann, 2017: *Aging LGBT Military Service Members and Veterans*, Annual Review of Gerontology & Geriatrics. Vol. 37 Issue 1, p111-125, ISSN: 0198-8794

Mapuje také další znevýhodnění lidí bez přístřeší se zkušeností z armádní služby, kterou je často podlomené fyzické zdraví. Ať už jde o zranění a úrazy, nebo problémy se srdcem či s plícemi na základě nadměrné obezity či extenzivního kouření, které mohou být také propojeny s narušeným duševním zdravím veteránů a veteránek.

Článek argumentuje pro uznání LGBT stárnoucích osob na ulici jako jedné z nejzranitelnějších sociálních skupin a podporuje sběr více dat za účelem možnosti zjištění jejich potřeb a hledání možností, jak jejich sociální situaci zlepšit.

4.20 Laura Baams, Bianca D.M. Wilson, Stephen T. Russel: LGBTQ Youth in Unstable Housing and Foster Care⁴⁸

Jedná se o masivní kvantitativní výzkum⁴⁹ napříč Spojenými státy, jehož se zúčastnilo přes 900.000 dětí a jenž si pokládal za cíl zjistit situaci mladistvých s minoritní sexuální nebo genderovou identitou ve srovnání s jejich heterosexuálními, genderově binárními protějšky.

Z výzkumu vychází závěry shodující se s tématicky podobnými pracemi v tomto textu. Za zmínku stojí, že LGBT mladiství jsou v náhradní péči zastoupeni z 30% což je výrazně nad běžnou populací. Tato skupina je taky výrazně náchylnější k problémům s duševním zdravím, nadměrného užívání návykových látek, horším školním výsledkům a horší docházce. Jejich problémy vybudované v dětství si pak berou s sebou do dospělého života, kde je tedy možné navázat výrazné zastoupení menšin mezi lidmi bez domova.

Výzkum opět potvrzuje etnický faktor, kdy jsou děti jiné barvy kůže než bílé náchylnější k pobytu v náhradní péči a taktéž náchylnější k výše zmíněným problémům než bílé děti.

4.21 Amy E. Nourie, Viktor W. Harris: An Intersectional Feminist Perspective on LGBTQ Youth in Foster Care: Implications for Service Providers⁵⁰

Tato práce⁵¹ pohlíží na ztíženou pozici LGBT mladistvých v náhradní rodinné péči z pozice feministické teorie. Mezisektorovým feminismem je myšleno spojení všech skupin, které jsou v

⁴⁸ LGBTQ mladiství v nestabilním bydlení a náhradní rodinné péči.

⁴⁹ BAAMS, Laura, Bianca D.M. WILSON, Stephen T. RUSSEL: *LGBTQ Youth in Unstable Housing and Foster Care*, 2018, PEDIATRICS; March 2019, ISSN: 00314005

⁵⁰ Mezisektorový feministický pohled na LGBTQ mládež v náhradní rodinné péči: Implikace pro služby poskytující.

⁵¹ NOURIE E. Amy, Viktor W. HARRIS, 2018: *An Intersectional Feminist Perspective on LGBTQ Youth in Foster Care: Implications for Service Providers*, World Journal of Education, v8 n4 p177-187 2018, ISSN: 1925-0746

západní společnosti znevýhodněny, ať už se jedná o etnické minority, minority sexuální, nebo o ženy. Pointou myšlenky je, že toxická společnost znevýhodňuje řadu skupin a tyto skupiny by měly hledat společnou cestu a navzájem se podporovat místo toho, aby se přetlačovaly, čímž boj je nejpodstatnější a kdo to má nejhorší.

Myšlenka vícesektorové diskriminace se v této práci již objevila při vnímání kombinací znevýhodňujících faktorů, jakými byla právě minoritní sexuální orientace kombinovaná s etnickým minoritním statutem.

V argumentaci práce zmiňuje feminismus druhé vlny, kterému je vyčítáno, že se zaměřoval na prezentování feminismu skrze bílé, heterosexuální ženy. Ten srovnává s homonormativitou, což je zase tendence prezentovat LGBT komunitu skrze nejpřijatelněji působí jedince, což mohou být například homosexuální, bílí, vzdělaní muži.

Práce podporuje odhlédnutí od tohoto způsobu vnímání LGBT komunity a vnímání ji jako celku, ať už se jedná o kohokoliv. Argumentuje, že právě jedinci s kombinací diskriminačních faktorů mají situaci vůbec nejnáročnější.

Práce se bezdomovectvím zabývá jen okrajově, přesto je zmíněna, protože nabízí alternativní pohled na blízkou tematiku, tedy může celý obrázek LGBT bezdomovectví ve Spojených státech dokreslovat.

4.22 *Linda Britton, Lisa Pilnik: Preventing Homelessness for System-Involved Youth*⁵²

Jedná se o právní text⁵³ analyzující možnosti soudního systému snižovat dopady kriminality mladistvých na jejich budoucnost, což je fenomén týkající se o poznání častěji dětí umístěných do náhradní rodinné péče.

Analyzuje možnosti, které soudní systém má pro jejich podporu. Jedná se o vzdělávání ve věznicích, právní konzultace, přípravu na budoucí zaměstnání či sociální poradenství umožňující jim přejít z věznice pod střechu místo bezdomovectví.

Text reflektuje ztíženou situaci LGBT mládeže při konstatování, že jejich zastoupení v náhradní rodinné péči je oproti celkové populaci výrazně vyšší. Argumentuje pro přijetí ustanovení uznávající tyto mladistvé jako obzvláště zranitelné. Jinak se text zabývá mládeží všeobecně, což už je od tématu této práce příliš daleko, tedy to není třeba do detailu rozebírat.

⁵² Předcházení bezdomovectví u mladých se zkušeností se systémem.

⁵³ BRITTON, Linda, Lisa PILNIK, 2018: *Preventing Homelessness for System-Involved Youth*, JUVENILE AND FAMILY COURT JOURNAL; 69; 1; p19-p33, ISSN: 01617109

4.23 Edward McCann, Michael Brown: Homelessness among youth who identify as LGBTQ+: A systematic review⁵⁴

Studie⁵⁵ pracuje pomocí podobných metod jako tato práce, tedy analyzuje dosud sepsanou literaturu na toto téma a tvoří z ní závěry. Jedná se o rozsahově širší studii, jejímž předmětem je 319 odborných prací sepsaných od roku 2008.

Na základě analýzy práce dochází k následujícím závěrům: lidé s minoritní sexuální orientací či genderovou identitou mají tendenci častěji končit bez přístřeší a ačkoliv není dostupný dostatek zdrojů k přesnému zdůvodnění této skutečnosti, hraje značnou roli společenská diskriminace vůči těmto lidem, která může kromě zhoršené sociální situace vést i ke zvýšenému výskytu traumat a duševních onemocnění, stejně tak drogové závislosti a prostituci.

Mezi faktory vedoucí k takto zvýšenému výskytu nežádoucích jevů uvádí práce větší tendenci LGBT mladistvých přespávat u cizích lidí raději než využívat sociální služby, kde se setkávají s odmítnutím a diskriminací ze strany ostatních klientů, ale i zaměstnanců. V takto nejistých podmínkách na přespání jsou zase častěji vystaveni návykovým látkám, sexu z donucení, se kterým je spojen zvýšený výskyt pohlavně přenosných nemocí.

Studie vnímá existenci specializovaných center pro pomoc této ohrožené skupině, stejně tak nabídku rozšířených služeb u organizací pomáhajících všem lidem bez domova, ale poznamenává zároveň, že jejich pokrytí je hrubě nedostatečné vzhledem k zastoupení LGBT minority mezi mladistvými na ulici. Stejně jako nedostatečné pokrytí sociálními službami upozorňuje studie na nedostatečný přístup ohrožené skupiny ke zdravotnické péči, kde by mohli řešit nejen své fyzické, ale i duševní zdraví.

⁵⁴ Bezdomovectví mezi LGBTQ+ mládeží: Systematický přehled

⁵⁵ MCCAN, Edward, Michael BROWN, 2019: Homelessness among youth who identify as LGBTQ+: A systematic review, *JOURNAL OF CLINICAL NURSING*; 28; 11-12; p2061-p2072, ISSN: 09621067

5. Analytické Shrnutí

Z prostudovaných textů vychází řada závěrů, nejvýraznější z nich jsou rozepsány níže. Je na místě znovu zmínit, že většina prací pochází z USA, tedy přehled je zatížen lokální specifickou situací této země a není ho možné zcela převádět například do Evropského kontextu.

5.1 charakterizace cílové skupiny a jejích potřeb

Studie uvádí, že mezi mladými lidmi bez přístřeší je ve Spojených státech až 40% osob s minoritní sexuální či genderovou identitou, přičemž některé argumentují, že toto zastoupení může být ještě vyšší. Řada z dotázaných může svou identitu skrývat v obavě z perzekuce, se kterou se ve svých životech setkávají.

O této široce zastoupené skupině zároveň panuje shoda, že její situace na ulici je náročnější a je zapotřebí jí věnovat zvýšenou péči.⁵⁶ Mezi její hlavní problémy je uváděna prostituce, zkušenost s domácím násilím a zneužíváním zanechávající trauma, poté drogová závislost a zvýšená sebevražednost. Ačkoliv jsou všechny tyto jevy do nějaké míry přítomné u všech lidí na ulici, mezi LGBT mladými jsou přítomné častěji a kvůli jejich nižší tendenci obracet se na sociální služby jsou pro ně víc ohrožující.⁵⁷

Důvěra v sociální služby patří mezi nejčastější motivy studovaných textů. V kvalitativních výzkumech je mezi dotázanými silně rezonující téma jejich přijetí ve službách, přičemž své zkušenosti popisují spíše jako negativní. Mluví o soukromých přesvědčeních pracujících v sociálních službách, kteří například na základě svého náboženského přesvědčení odpírají služby LGBT osobám, odmítají respektovat jejich genderovou identitu, verbálně je napadají či jenom neřeší agresí vůči nim ze strany ostatních uživatelů služby.⁵⁸

Kromě zhoršené šance přijetí v sociálních službách řeší LGBT lidé bez přístřeší zhoršený přístup ke zdravotnickým zařízením a službám, s obzvláštním důrazem na zařízení poskytující psychiatrickou a psychologickou podporu, které se mladým s častou zkušeností s odmítnutím nedostává.⁵⁹

⁵⁶ PAGE, Michelle, 2017: *Forgotten Youth: Homeless LGBT Youth of Color and the Runaway and Homeless Youth*, Northwestern Journal of Law & Social Policy; Vol. 12 Issue 2, p17-45, ISSN: 15572447

⁵⁷ COOLHART, Debora, Maria T. BROWN, 2017: *The need for safe spaces: Exploring the experiences of homeless LGBTQ youth in shelters*, Children and Youth Services Review, 82:230-238, ISSN: 0190-7409

⁵⁸ ABRAMOVICH, Alex: *Understanding How Policy and Culture Create Oppressive Conditions for LGBTQ2S Youth in the Shelter System*, Journal of Homosexuality; 2017, Vol. 64 Issue 11, p1484-1501, ISSN: 00918369

⁵⁹ RHOADES, Harmony & Kolektiv, 2018: *Homelessness, Mental Health and Suicidality Among LGBTQ Youth Accessing Crisis Services*, Child Psychiatry & Human Development, 49(4):643-651, ISSN: 0009-398X, 1573-3327

LGBT osoby bez přístřeší považují přirozeně za své hlavní potřeby materiální uspokojení základních lidských potřeb, přesto se v pracích opakuje i snaha budovat vlastní identitu, objevovat jí a vyhledávat místa, kde je taková identita přijímána s pochopením.

5.2 Situace cílové skupiny mimo síť sociálních služeb

Omezené množství zdrojů referuje o existenci LGBT komunit budovaných zesponzora, ve kterých se tito lidé sdružují a navzájem si poskytují přijetí, kterého se jim často jinde nedostane.

Tato nezávislost na službách může na druhou stranu vést ke zvýšenému výskytu rizikových jevů, protože na základě své, často nedobrovolné, samostatnosti, mají LGBT mladiství vyšší tendenci přespávat v cizích bytech, ve kterých nemají žádné záruky a kde jsou často vystavováni vynucené prostituci či návykovým látkám.⁶⁰

5.3 Kořeny bezdomovectví pro LGBT osoby – náhradní rodinná péče

Cesta k bezdomovectví pro mnohé začíná už v dětství, mapované výzkumy ukazují, že reprezentace LGBT mladistvých v náhradní rodičovské péči je ke 30%. Tito mladiství jsou častými oběťmi domácího násilí, jejich identita je jim upírána a stabilní prostředí je pro ně podmiňováno tím, že sami budou svou identitu skrývat, což například v případě bisexuálních lidí znamená chodit jenom s partnery opačného pohlaví. Opětovné napojení na původní rodinné kořeny je pro LGBT mladistvé taktéž náročnější než pro jejich heterosexuální protějšky. A vzhledem k texty probírané absenci služeb zajišťujících přechod do dospělého života končí tito mladiství na ulici už ve velmi mladém věku. Odtud je pro ně, kvůli diskriminaci a odmítání sociálních služeb, těžší cesta a často tedy na ulici zůstávají celý život.⁶¹

5.4 Multifaktorová diskriminace

Velmi častým motivem je i etnická diskriminace mladistvých. Ve statistikách, kde se řeší etnikum respondentů jasně vychází, že tázaní s jinou, než bílou barvou kůže mají podmínky opětovně ztížené

⁶⁰ SCHMITZ, M. Rachel, Kimberly A. TYLER, 2018: *LGBTQ+ Young Adults on the Street and on Campus: Identity as a Product of Social Context*, JOURNAL OF HOMOSEXUALITY; 65; 2; p197-p223, ISSN: 00918369

⁶¹ ERNEY, Rosalyn, Kristen WEBER, 2018: *Not all Children are Straight and White: Strategies for Serving Youth of Color in Out-of-Home care who Identify as LGBTQ*, Child Welfare, Vol. 96 Issue 2, p151-177, ISSN: 00094021

a nejen že jejich reprezentace na ulici je opět vyšší než v celkové společnosti, mají zároveň větší sklony k duševním potížím a menší šanci na vystoupení ze sociálního vyloučení.

Na základě této vícečetné diskriminace přichází texty s argumentací zdůrazňující jednotlivé faktory vedoucí k diskriminaci a potřebuji jejich vnímání. Jeden z textů pak na základě mezisektorové teorie vyzdvihuje potřebu umět spojovat znevýhodněné skupiny, ať už se jedná o LGBT osoby, etnické minority, nebo ženy, a prosazovat skrz spolupráci požadavky a podmínky, které ve výsledku pomohou všem.⁶²

5.5 Příklady dobré praxe a pozitivních dopadů na cílovou skupinu

Mezi příklady dobré praxe se dají určitě zahrnout služby sloužící specificky potřebám LGBT jedinců. Z těchto mají respondenti především pozitivní dojmy, oceňují možnost být sami sebou, mít bezpečný prostor, kde se vyjádřit a pochopení jejich specifických potíží. Zároveň ale kladou důraz na to, aby služby pomáhající LGBT osobám nevedly k jejich ostrakizaci, řada z nich si nepřeje být speciální a oddělení od ostatních, protože to vlastně není přijetí, nýbrž segregace. Takovéto praxe se objevují ve věznicích, ale i v ubytovacích službách pro lidi bez přístřeší.⁶³

Mezi pozitivní aspekty minoritní sexuality na ulici patří neobyčejná odolnost těchto lidí, kteří jsou na základě svých zkušeností lépe připraveni čelit výzvám, než ostatní. Někteří vyloženě zmiňují svou odlišnost jako cestu k získání sebedůvěry a potřeby se zastávat ostatních a třeba se i účastnit aktivismu usilujícího o odstraňování sociální nespravedlnosti.⁶⁴

⁶² NOURIE E. Amy, Viktor W. HARRIS, 2018: *An Intersectional Feminist Perspective on LGBTQ Youth in Foster Care: Implications for Service Providers*, World Journal of Education, v8 n4 p177-187 2018, ISSN: 1925-0746

⁶³ ROBINSON, Andrew Brandon, 2020: *THE LAVENDER SCARE IN HOMONORMATIVE TIMES: Policing, Hyper-incarceration, and LGBTQ Youth Homelessness*, Gender and Society, 34;2; p210-p232, ISSN: 08912432

⁶⁴ SCHMITZ, M. Rachel, Kimberly A. TYLER, 2019: *'Life has actually become more clear': An examination of resilience among LGBTQ young adults*, SEXUALITIES; 22; 4; p710-p733, ISSN: 13634607

Závěr

V přehledové stati je obsažena charakterizace využívané terminologie, kde vysvětluji často používané termíny, které zároveň nejsou přímo související s oblastí sociální práce. Následně jsou rozebrány kritéria zařazení textů. V další části je v rámci reflexe zjištění z procesu výběru vysvětlen postup při třídění a postupná redukce užití literatury. V přehledu zařazených studií je možné blíže nahlédnout do rozebíraných textů, každému z nich je věnována samostatná podkapitola. V analytickém shrnutí jsou zjištění uspořádána podle jednotlivých tématických celků.

Smysl práce je možné vnímat jako podklad a teoretické východisko pro budoucí výzkumy, třeba už lokalizované na Českou Republiku, který bych mohl zpracovávat například v rámci své diplomové práce a využít tuto práci jako přípravu ve smyslu řešerše dosavadních vědomostí.

V řešerši jsou kromě textů z oboru sociální práce využité i studie z příbuzných oborů, jako je psychologie či sociologie. Je tak činěno z důvodu získání širšího přehledu o konkrétní otázce se sociální prací úzce související.

V každém případě by si na základě poznatků obsažených v této práci téma zasloužilo, aby se mu věnovala větší pozornost. Zvláště proto, že LGBT lidé, o kterých texty psaly, popisují velmi pozitivní zkušenosti s organizacemi, které vnímaly a respektovaly jejich specifické potřeby. Z toho lze vytvořit argument, že i pokud by tato skupina nebyla v českém prostředí tak silně reprezentována, nějaká forma podpory a služeb zaměřených na jejich potřeby by mohla lidem bez přístřeší s minoritní sexuální nebo genderovou identitou nabídnout nový prostor k řešení a možná i zlepšení jejich současné sociální situace.

Rád bych v tomto kontextu zmínil současnou snahu české organizace Jako doma, která pomáhá ženám bez domova a v rámci nouzového stavu způsobeného virem Covid-19 otevřela hostel pro potřebné, který je kromě žen otevřen i pro transsexuální osoby. Do práce to zahrnuji jako konstatování že ačkoliv v českém prostředí neznáme akademické texty českou pozici LGBT osob na ulici mapující, prokazatelně existuje snaha tyto lidi zahrnout do péče o zranitelné. A v momentě, kdy existuje organizace službu poskytující, tak je na místě se skrze reflexivní přístup ptát, jak taková práce probíhá a jak je úspěšná, tedy kromě praxe vytvářet i teoretické zázemí pro takovou činnost.

Seznam použité literatury:

Primární zdroje:

ABRAMOVICH, Alex, 2017: *Understanding How Policy and Culture Create Oppressive Conditions for LGBTQ2S Youth in the Shelter System*, Journal of Homosexuality; Vol. 64 Issue 11, p1484-1501, ISSN: 00918369

NOURIE E. Amy, Viktor W. HARRIS, 2018: *An Intersectional Feminist Perspective on LGBTQ Youth in Foster Care: Implications for Service Providers*, World Journal of Education, v8 n4 p177-187 2018, ISSN: 1925-0746

ROBINSON, Andrew Brandon, 2018: *Conditional Families and Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Queer Youth Homelessness: Gender, Sexuality, Family Instability, and Rejection*, JOURNAL OF MARRIAGE AND FAMILY, 80; 2; p383-p396, ISSN: 00222445

ROBINSON, Andrew Brandon, 2020: *THE LAVENDER SCARE IN HOMONORMATIVE TIMES: Policing, Hyper-incarceration, and LGBTQ Youth Homelessness*, Gender and Society, 34;2; p210-p232, ISSN: 08912432

COOLHART, Debora, Maria T. BROWN, 2017: *The need for safe spaces: Exploring the experiences of homeless LGBTQ youth in shelters*, Children and Youth Services Review, 82:230-238, ISSN: 0190-7409

MCCAN, Edward, Michael BROWN, 2019: *Homelessness among youth who identify as LGBTQ+: A systematic review*, JOURNAL OF CLINICAL NURSING; 28; 11-12; p2061-p2072, ISSN: 09621067

MALLON, P. Gerald 2018: *Gay and No Place to Go, Redux*, Child Welfare; Vol. 96 Issue 2, p4-p12, ISSN: 00094021

RHOADES, Harmony & Kolektiv, 2018: *Homelessness, Mental Health and Suicidality Among LGBTQ Youth Accessing Crisis Services*, Child Psychiatry & Human Development, 49(4):643-651, ISSN: 0009-398X, 1573-3327

SHELTON, Jama & Kolektiv, 2018: *Homelessness and Housing Experiences among LGBTQ Young Adults in Seven U.S. Cities*, Cityscape: A journal of Policy Development and Research, 20(3):9-34, ISSN: 1936007X

SHELTON, Jama & Kolektiv, 2018: *Reversing Erasure of Youth and Young Adults Who are LGBTQ and Access Homelessness Services: Asking about Sexual Orientation, Gender Identity, and Pronouns*, Child Welfare; Vol. 96 Issue 2, p1-28, ISSN: 00094021

MAREŠ, Jiří, 2013: *Přehledové studie: Jejich typologie, funkce a způsob vytváření*, Pedagogická Orientace, Vol 23, Iss 4, Pp 427-454, ISSN: 1211-4669

TYLER, A. Kimberly, Colleen M. RAY, 2019: *Risk and protective factors for substance use among youth experiencing homelessness*, CHILDREN AND YOUTH SERVICES REVIEW; Volume 107, ISSN: 01907409

PROCK, A. Kristen, Angie C. KENNEDY, 2017: *Federally-funded transitional living programs and services for LGBTQ identified homeless youth: A profile in unmet need*, Children and Youth Services Review, Volume 83:17-24, ISSN: 0190-7409

NORMAN-MAJOR, Kirsten, 2018: *Thinking Outside the Box: Using Multisector Approaches to Address the Wicked Problem of Homelessness Among LGBTQ Youth*, Public Integrity, Vol. 20 Issue 6, p546-557, ISSN: 1099-9922

BAAMS, Laura, Bianca D.M. WILSON, Stephen T. RUSSEL, 2019: *LGBTQ Youth in Unstable Housing and Foster Care, 2018*, PEDIATRICS; 143:3, ISSN: 00314005

BRITTON, Linda, Lisa PILNIK, 2018: *Preventing Homelessness for System-Involved Youth*, JUVENILE AND FAMILY COURT JOURNAL; 69; 1; p19-p33, ISSN: 01617109

MANKOWSKI, Mariann, 2017: *Aging LGBT Military Service Members and Veterans*, Annual Review of Gerontology & Geriatrics. Vol. 37 Issue 1, p111-125, ISSN: 0198-8794

PAGE, Michelle, 2017: *Forgotten Youth: Homeless LGBT Youth of Color and the Runaway and Homeless Youth*, Northwestern Journal of Law & Social Policy; Vol. 12 Issue 2, p17-45, ISSN: 15572447

FORGE, Nicholas & Kolektiv, 2018: *Out of the System and onto the Streets: LGBTQ-Identified Youth Experiencing Homelessness with Past Child Welfare System Involvement*, Child Welfare; Vol. 96 Issue 2, p47-74, ISSN: 00094021

SCHMITZ, M. Rachel, Kimberly A. TYLER, 2019: *'Life has actually become more clear': An examination of resilience among LGBTQ young adults*, SEXUALITIES; 22; 4; p710-p733, ISSN: 13634607

SCHMITZ, M. Rachel, Kimberly A. TYLER, 2018: *LGBTQ+ Young Adults on the Street and on Campus: Identity as a Product of Social Context*, JOURNAL OF HOMOSEXUALITY; 65; 2; p197-p223, ISSN: 00918369

JOHNSON, Richard Gregory, Mario Antonio RIVERA, Nancy LOBEZ, 2018: *A Public Ethics Approach Focused on the Lives of Diverse LGBTQ Homeless Youth*, Public Integrity, Vol. 20 Issue 6, p611-624, ISSN: 1099-9922

ERNEY, Rosalynd, Kristen WEBER, 2018: *Not all Children are Straight and White: Strategies for Serving Youth of Color in Out-of-Home care who Identify as LGBTQ*, Child Welfare, Vol. 96 Issue 2, p151-177, ISSN: 00094021

OAKLEY, Susan, Angie BLETSAS, 2018: *The experiences of being a young LGBTIQ and homeless in Australia: Re-thinking policy and practice*, JOURNAL OF SOCIOLOGY; 54; 3; p381-p395, ISSN: 14407833